

Årsrapport 2016

Godkendt på Selskabets ordinære general-
forsamling den 24. maj 2017

Som dirigent

Heidi Schütt Larsen

DANSK RETURSYSTEM A/S
Tlf. +45 43 32 32 32

Baldersbuen 1
2640 Hedehusene

info@dansk-retur-system.dk
www.dansk-retur-system.dk

Det hele værd

Det er mange gange dyrere at producere emballager af nye råvarer end at fremstille ved at genanvende de brugte emballager. Men værdien af genanvendelse kan ikke kun gøres op i penge. For ud over, at vi sparer energi, undgår vi også at bruge dyrebare ressourcer.

Men det slutter ikke her.

Når vi genanvender, udleder vi mindre spildevand og mindre CO₂, end når vi producerer noget nyt.

Summen af Dansk Retursystems indsats er større end de enkelte dele.

For pantsystemet handler om mere end energi, mere end ressourcer, mere end klima. Det handler om hele værdikæden i et globalt og lokalt perspektiv. Det danske pantsystem er cirkulær økonomi i fineste form.

Indhold

Ledelsesberetning		Regnskab	
Til interessenterne	4	Ledelsespåtegning	46
Kort om Dansk Retursystem	5	Den uafhængige revisors revisionspåtegning	47
Resultater før 2016	11	Resultatopgørelse	49
Femårsoversigt	12	Balance	50
Resultater 2016	13	Pengestrømsopgørelse	51
Forsvarbuget og B-sigt 2017	19	Egenkapitalopgørelse	51
Strategi 2020	21	Noter	52
Nye måder at returnere på	24		
Kunder og forbrugere	26		
Effektivitet i hjølsædet	30		
Vi mødes løbagemønst	38		
CSR: på vej mod certificering	37		
Uddannelse til fremtiden	42		
Bestyrelsen og ledelsen	43		

Til vores interessenter

I 2016 sendte vi 48.000 tons materialer til genanvendelse. Det er 3.000 tons mere end året før. 2016 viste sig således at blive endnu et år, hvor pantsystemet med sin cirkulære økonomiske forretningsmodel er et positivt miljø- og klimaaktiv for Danmark.

Vi ser en stigning på 6 % i afleverede emballager. Stigningen skyldes primært en fortsat konvertering af drikkevarer i genpåfyldelig emballage til engangsemballage. Det betyder, at engangsemballage nu udgør 84 % af markedet. Resultatet er 1,15 mia. afleverede dåser og flasker med pant, og hermed fastholder vi den høje returprocent på 90. Omsætningen er steget med 90 mio. kr. til knap 1,9 mia. kr. Udbyderne har haft et travlt år. Vi har budt mange nye velkommen, og vi har tilmeldt det største antal nye produkter i markedet på i alt 5.690.

Markant gevinst for klimaet

Som et resultat af vores CSR-strategi har vi i 2016 reduceret CO2-forbruget med 20 % pr. emballageenhed. Samtidig er der fortsat en markant klimagevinst i selve genanvendelsesprocessen. I 2016 blev der sparet ca. 109.000 tons CO2 i forhold til, hvis emballagerne var blevet produceret af nye råstoffer. Derfor mener vi også, at den cirkulære økonomi fortjener øget opmærksomhed, og vi oplever positive tendenser i den retning både nationalt og globalt.

12 pantstationer bliver

2016 var også året, hvor vi afsluttede pilottesten af 12 pantstationer. 97 % af brugerne er glade for den nye løsning, og derfor beholder vi alle 12. Vi bygger ikke flere på det nuværende grundlag, idet volumen er for lille, og løsningen er ikke økonomisk rentabel at udbrede yderligere. I 2017 vil vi arbejde videre med udviklingen af alternative afleveringsspor.

Øget tilfredshed blandt kunder og forbrugere

På baggrund af 2020 strategien har vi arbejdet målrettet med at skabe mere dialog med vores kunder, større fleksibilitet og øget selvbetjening. Analyser viser en markant forbedring af kundetilfredsheden. Arbejdet fortsætter naturligvis i 2017.

Vi har også målt på forbrugernes accept af pantsystemet, og hele 92 % mener, at det er en god idé. Det er en stor anerkendelse og samtidig et stort ansvar, som medarbejderne hver dag yder en kæmpe indsats for at leve op til.

Evaluering og forlængelse af eneretten

Hvert 3. år evalueres virksomheden. PwC udførte derfor i 2016 en analyse af virksomheden baseret på miljø, effektivitet og interessenttilfredshed, og Miljøstyrelsen har på den baggrund forlænget eneretten til udgangen af 2022. Regeringen har endvidere

besluttet at IP betalingen til staten ophører med udgangen af 2019.

Med forlængelsen kan vi reagere på vores kapacitetsmæssige udfordringer, og vi forventer at starte udbud på den første nye fabrik i 2017. Med nye fabrikker bliver produktionen i langt højere grad automatiseret. Derfor har vi etableret et uddannelsesprogram, som skal ruste vores medarbejdere til fremtiden.

2017 bliver 3. år af 2020 strategien med fortsat fokus på udvikling af afleveringsmuligheder, kunde- og forbrugertilfredshed, effektivitet, miljø, CSR og medarbejdere. 6 områder, der skal sikre et endnu bedre pantsystem til gavn for vores interessenter og ikke mindst for miljøet, klimaet og jordens resurser.

Lars Kreyberg Petersen, administrerende direktør.

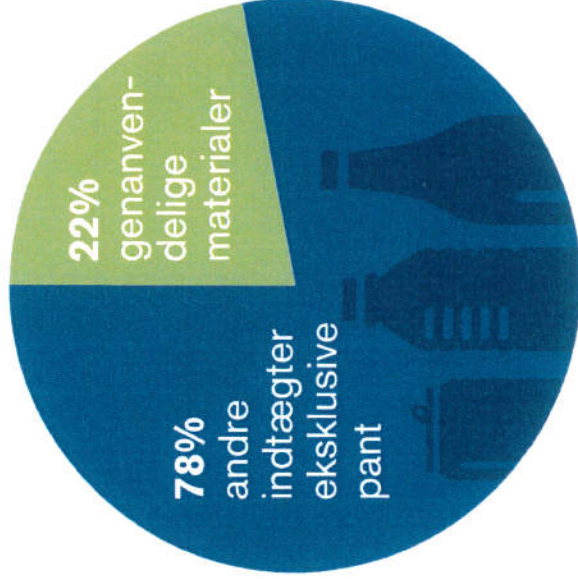
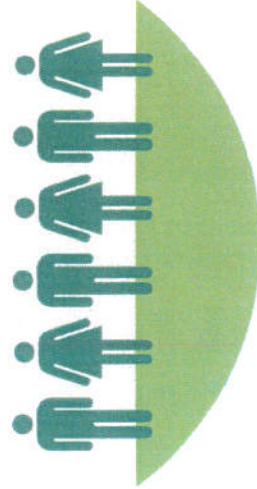
Kort fortalt

1.880

mio. kroner omsætning

470

medarbejdere

3,5 mio.

3,5 mio. flasker og dåser med pant bliver afleveret tilbage hver dag

9 ud af 10
engangsflasker
eller dåser kom retur

22.400

registrerede dåser og flasker med pant
5.690 nye produkter på
markedet i 2016

850

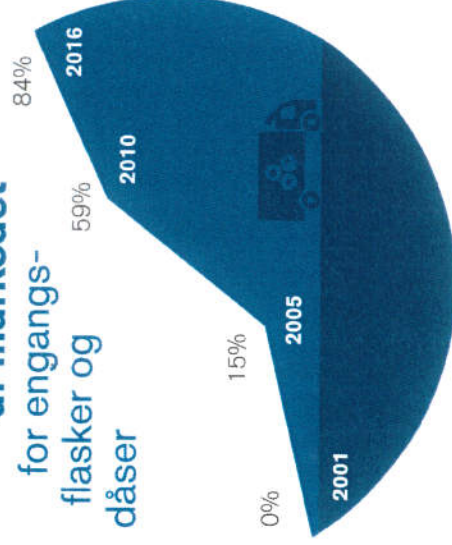
producenter
og importører

3.100

returautomater,
som vi kan servicere
elektronisk

Andel af markedet

for engangs-
flasker og
dåser

1.000

kunder får hentet tomme
emballager hver dag

15.200

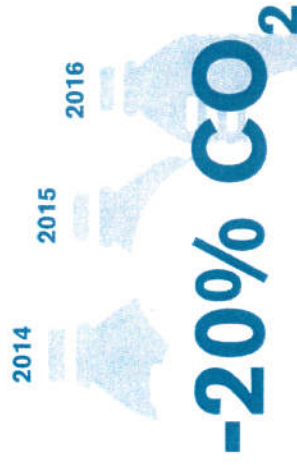
butikker, kontorer og
restauranter er tilmeldt
systemet

Klima og miljø

48.000

tons glas, plast og aluminium
sendt til genanvendelse

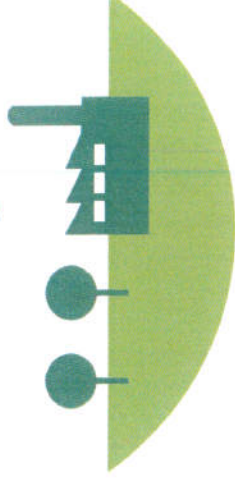
pr. indsamlet emballage
i 2016 sammenlignet
med 2014

1,15 mia.

flasker og dåser med
pant blev afleveret tilbage
i 2016

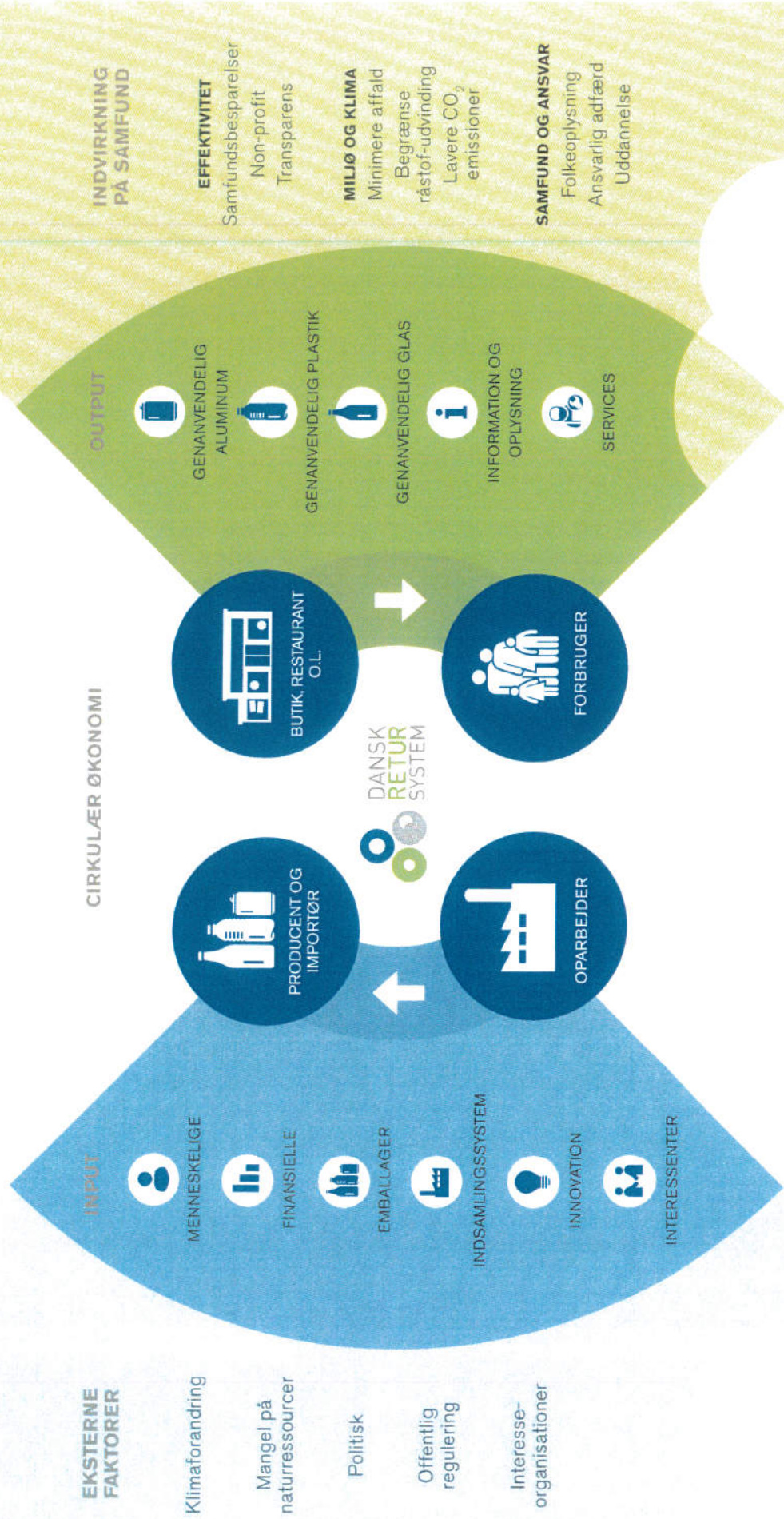
109.000

tons CO₂ sparet ved
genanvendelse af 1,15 mia.
flasker og dåser

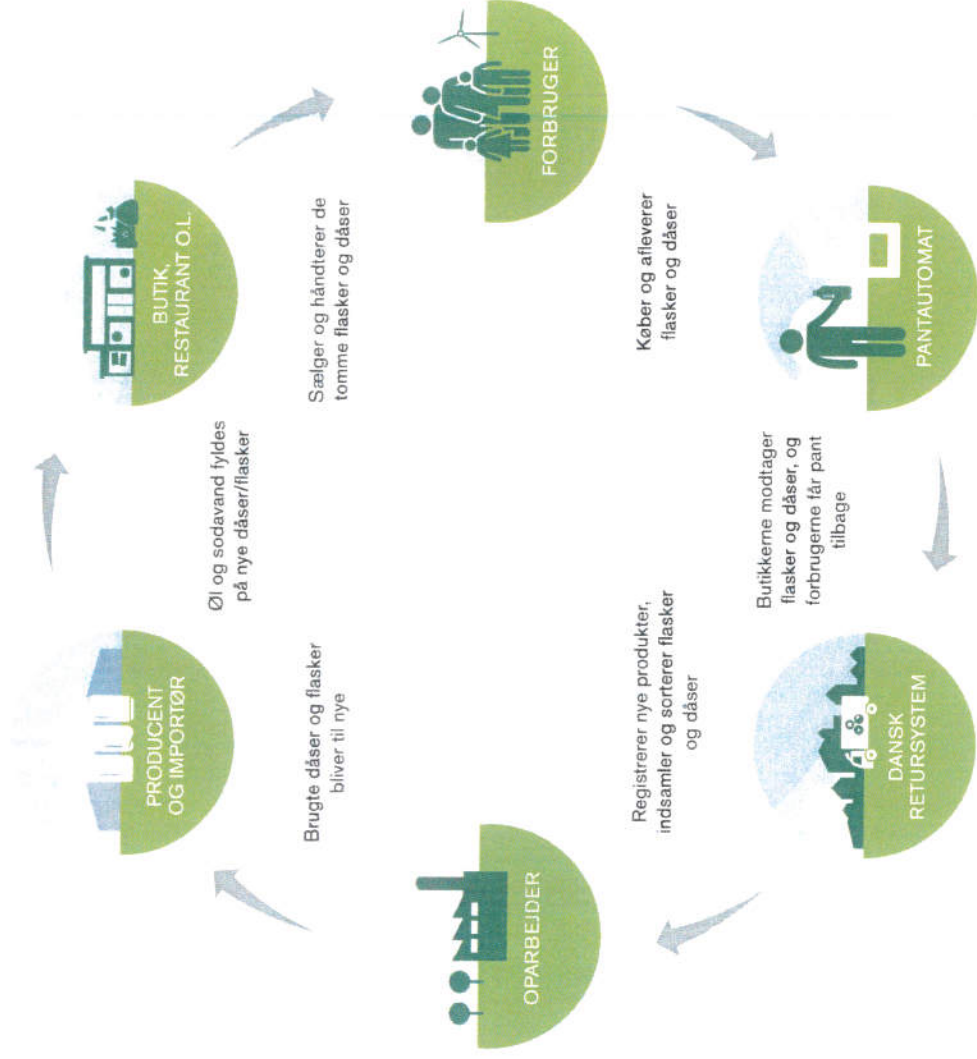
Forretningsmodel

Emballagens livscyklus

Dansk retursystem driver det danske pantsystem, som en cirkulær økonomisk forretningsmodel. Værdikæden fra emballageproducenter, bryggerier, forhandlere, forbrugere, transportører samt sorterings- og genanvendelses anlæg. Sammen sikrer vi et resource-loop i højeste kvalitet.

Højdepunkter i 2016

Q3
Mobil pantstation på Roskilde Festival

Q2
Folkemøde på Bornholm

Q3
Landsdækkende kampagne

Q4
Nye hybridbiler til konsulenter

Q2
Produktion i Løsning modtager
Niels Nielsen Prisen

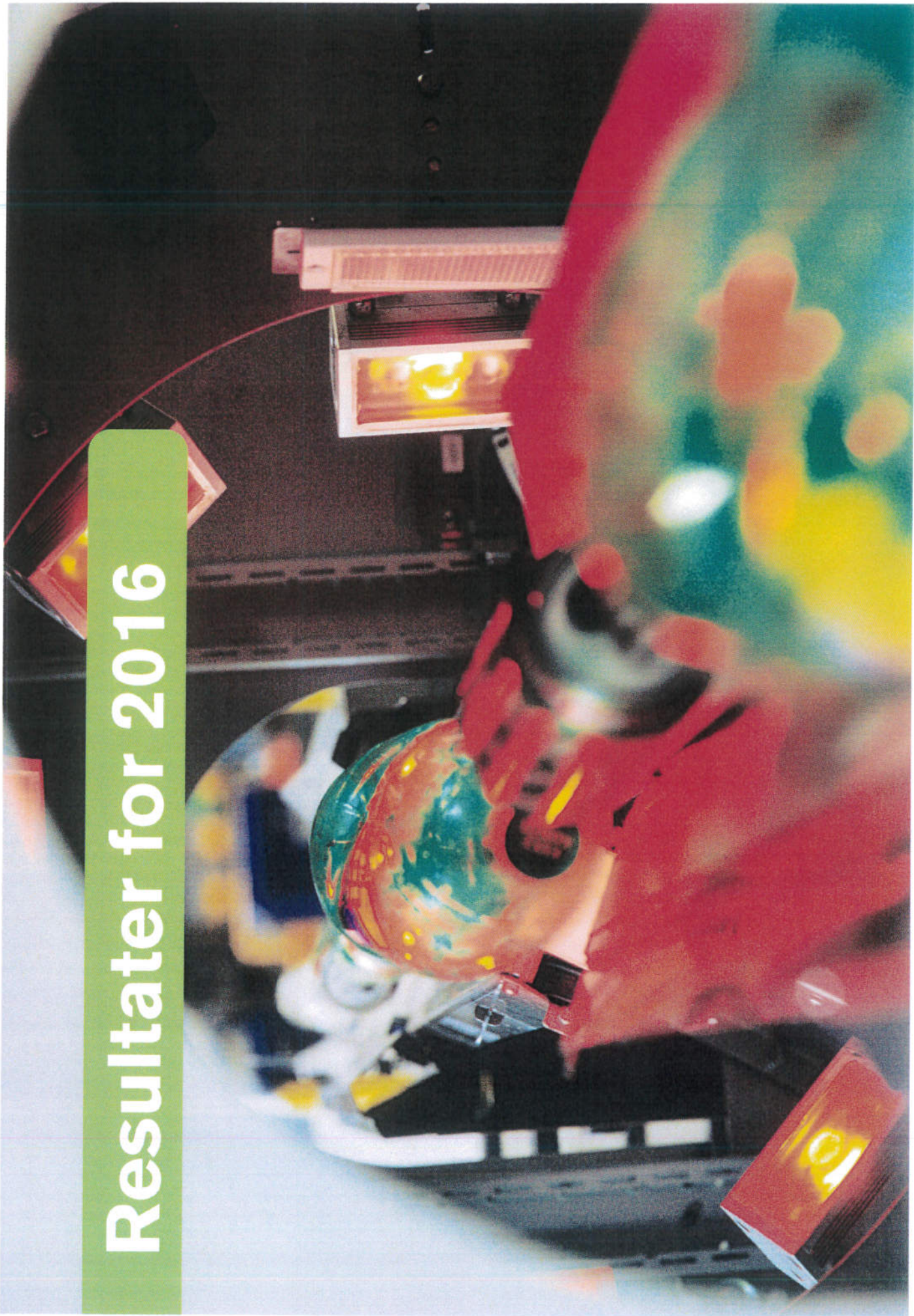
Q4
Internt undervisningscenter i Hedehusene

Q1
Biogasbil i København

Resultater for 2016

Femårsoversigt af hoved- og nøgletal

mio.kr.	2016	2015	2014	2013	2012
Nettoomsætning	1.880,5	1.791,0	1.741,9	1.561,0	1.438,3
Resultat af primær drift	66,2	38,3	47,1	20,6	34,3
Resultat af finansielle poster	-17,3	-4,4	-17,4	-4,4	-14,6
Resultat før skat og overførsel til gebyrområder	0,1	0,1	0,2	0,8	2,4
Overførsel til gebyrområderesultater	0,0	0,0	0,0	-0,6	-2,0
Resultat før skat	0,1	0,1	0,2	0,2	0,4
Skat af årets resultat	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2
Årets resultat	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2
Anlægsaktiver	382,9	400,4	408,9	459,2	451,6
Resultat af gebyrområder med aktiverede resultater	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Omsætningsaktiver eksklusiv aktiverede resultater	220,5	315,3	374,3	358,0	349,9
Aktiver i alt	603,5	715,7	783,2	817,2	802,4
Sejlskapital	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Egenkapital	10,1	10,1	10,2	10,2	10,2
Hensatte forpligtelser	214,9	201,1	166,5	141,2	112,4
Langfristede gældsforpligtelser	116,4	125,9	149,3	250,6	327,8
Resultat af gebyrområder med passiverede resultater	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
Kortfristede gældsforpligtelser eksklusiv passiverede resultater	262,1	378,6	457,2	415,2	351,7
Passiver i alt	603,5	715,7	783,2	817,2	802,4
Pengestrøm fra driften	204,3	199,8	143,6	83,2	128,7
Pengestrøm til investering, netto	-58,9	-93,5	-49,2	-89,7	-92,4
Heraf til investering i materielle anlægsaktiver	-61,2	-96,4	-54,5	-92,7	-93,8
Pengestrøm fra finansieringsaktivitet	-145,3	-106,3	-94,4	6,5	-40,0
Pengestrøm i alt	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,7
Udnyttede trækningsmuligheder	0,0	0,0	0,0	0,0	54,1
Gennemsnitligt antal ansatte	469	483	487	415	311
Udbetalt håndteringsgodtgørelse til dagligvarebutikker	25,3	25,8	26,3	26,7	31,9

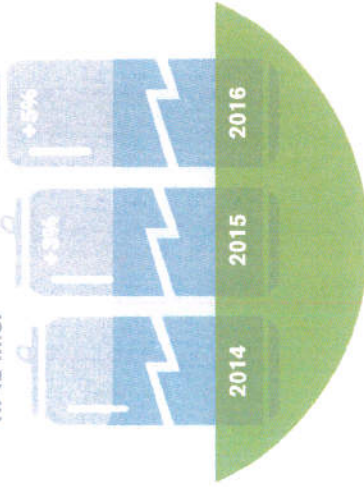
Resultater 2016

Dansk Retursystems aktiviteter vedrørende indsamling af engangsemballager steg i 2016 i forhold til 2015. Stigningen skyldes øgede salgsmængder af engangsemballager. Returnmængderne steg med ca. 6 %.

Nettoomsætningen er steget med 5 % i forhold til 2015, svarende til stigningen i antal solgte enheder. Opkrævet pant er steget med 80,2 mio. kr., og opkrævede driftsgebyrer for engangsemballager er steget med 1,3 mio. kr., mens driftsgebyrer for genpåfyldelig emballage er faldet med 1,2 mio. kr.

Omsætningen:

1.742 mio.   1.791 mio.   1.880 mio.

Indtægterne fra salget af genanvendelige materialer er faldet med 6,2 mio. kr. i forhold til 2015, trods en stigende mængde indsamlet materiale. Især prisen på plast var påvirket af den lave oliepris.

I 2016 blev der udbetalt 25,3 mio. kr. i håndteringsgodtgørelse til dagligvarebutikker. Omkostningen til håndteringsgodtgørelse er, trods større aktivitet, faldet med 0,5 mio. kr. i forhold til 2015. Årsagen er blandt andet, at der er foretaget yderligere investeringer i teknisk udstyr i butikkerne.

Samlet set resulterede det i et overskud på 0,1 mio. kr. efter særlige poster på 48,8 mio. kr., men før aktivering og passivering af gebyrområde resultater og skat.

Særlige poster omfattede i 2016 følgende:

Konsolidering

Posten konsolidering omfatter årets omkostning til den pulje til sikring af pantsystemet, som Dansk Retursystem skal opretholde jf. pantbekendtgørelsen. Det bemærkes, at tab på debitorer igen har været meget lavt, hvilket især skyldes, at det generelt har været et godt år i branchen samt et krav om garantistillelse til nye udbydere, der ønsker at være på primær mærkning.

Nedskrivning af IP-saldo

Nedskrivning af IP-saldo vedrører årets nedskrivning af posten: omkostninger, der dækkes af indtægtsført pant. Regnskabsposten er i 2016 nedskrevet med 28,2 mio. kr. Regnskabsposten udgør herefter 28,0 mio. kr.

Betaling til staten

Ifølge Miljøbeskyttelseslovens § 9 C skal Dansk Retursystem betale en række på forhånd fastsatte beløb i årene 2015-19. Beløbet for 2016 på 19,1 mio. kr. udgør 50 % af det i loven anførte, idet fuld betaling forudsætter, at der er implementeret et dansk-tysk grøntseparatsystem.

Årets resultat

Som non-profit virksomhed betragter vi årets resultat på 0,1 mio. kr. som tilfredsstillende, idet balancen mellem indtægter og udgifter er opnået. Det tilfredsstillende resultat er opnået, selvom væksten i returnmængderne stiller øgede krav til virksomheden særligt i forhold til kapaciteten på fabrikkerne og i indsamlingsen. Samtidig har vi i forhold til 2015 absorberet en stigning

Betalingen til staten i 2016 svarer til 8 % af de opkrævede gebyrer fra udbydere eller 1,5 øre pr. solgt engangsemballager

på hhv. 5,8 mio. kr i betaling til staten samt en yderligere nedskrivning af IP-saldoen på 14, 2 mio. kr.

Resultatet opnås også som følge af stigende gebyrindtægter, der kommer fra et stigende salg i markedet kombineret med øget effektivisering gennem fald i driftsomkostninger pr. indsamlet emballage.

Afsat til udvikling af alternative indsamlingsspør

Der er i 2016 anvendt 5,1 mio. kr. af hensættelsen til udvikling af alternative indsamlingsspør. Beløbet er anvendt i forbindelse med pilottesten af pantstationskonceptet. Ultimo 2016 henstår afsatte midler på 5,0 mio. kr. til udvikling af alternative indsamlingsspør.

Personaleomkostninger

Omkostninger til løn, pension og social sikring er steget med 6,7 mio. kr. i forhold til 2015, og antallet af medarbejdere er faldet med 14 fuldtidsansatte i gennemsnit. Faldet i antal medarbejdere skyldes løbende effektivisering. Stigningen i omkostninger skyldes almindelig prisudvikling samt behovet for at ansætte medarbejdere med andre kompetencer. Herudover er der hensatte omkostninger i forbindelse med fratrædelsesordninger.

Af- og nedskrivninger

Af- og nedskrivningerne er i 2016 på et lavere niveau end i 2015. Af- og nedskrivninger indeholder blandt andet nedskrivning på pantstationer på 3,9 mio. kr.

Finansielle indtægter og omkostninger

Dansk Retursystem indgår finansielle kontrakter med det formål at sikre prisen ved fremtidigt salg af aluminium samt køb af brændstof til indsamlingsbiler. Disse aftaler er klassificeret som afledte finansielle instru-

menter, og værdireguleringer indregnes løbende i resultatopførelsen under finansielle poster.

Ultimo 2015 udgjorde værdien af kontrakterne et aktiv på 2,7 mio. kr.

Ultimo 2016 udgør værdien af kontrakterne en nettoforpligtelse på 7,1 mio. kr.

Det er ikke muligt på samme måde at sikre prisen på plast til genanvendelse, idet der ikke eksisterer et marked for afdækning af disse materialer.

Indtægter

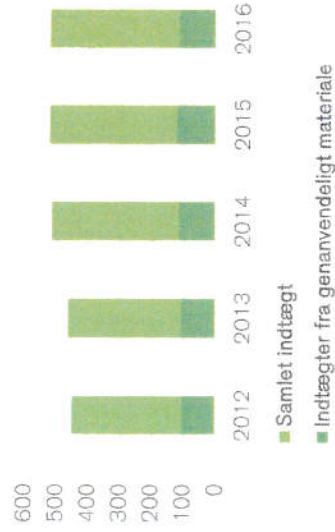
Som det også fremgår af resultatet, drives Dansk Retursystem som non-profit virksomhed. Indtægterne til dækning af driften stammer overvejende fra tre områder, nemlig gebyrer, indtægt fra salg af genanvendelige materialer og indtægtsført pant.

Gebyrerne er i 2016 opkrævet med uændrede satser i forhold til 2015.

Målsætningen i strategi 2020 er at mindske andelen af indtægterne, som stammer fra gebyrer, gennem øget effektivitet. Der er yderligere fokus på at fastholde indtægtsniveauet fra salg af genanvendelige materialer via cirkulær økonomi.

Priserne på råvarer har gennem året ligget på et lavere niveau. De lave priser slog fuldt igennem i forbindelse med indgåelse af nye kontrakter. Dette var ikke tilfældet i 2015.

Genanvendeligt materiale i fht. samlet indtægt

Indtægtsført pant

I henhold til reglerne i pantbekendtgørelsen kan Dansk Retursystem indtægtsføre pant, der er indbetalt til selskabet, og som ikke er indløst. Det sker kun, hvis indtægten er endeligt opgjort i overensstemmelse med god og forsigtig regnskabspraksis.

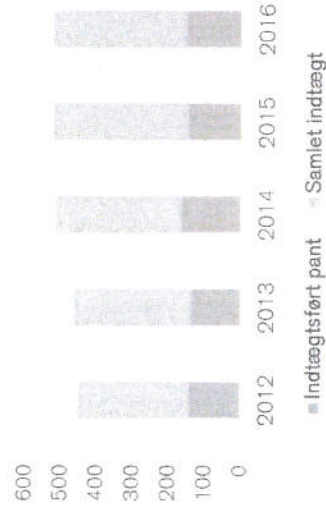
I 2016 indtægtsførtes i alt 153,8 mio. kr. vedrørende ikke-indløst pant. I 2015 blev der indtægtsført 147,9 mio. kr.

Indtægtsført pant gøres op på baggrund af den pant, selskabet opkræver og udbetaler, samt selskabets pantforpligtelser.

Gebyrområder

Årets resultat udgør et overskud på 0,1 mio. kr. før skat og overførsel af resultater for gebyrområder. Dansk Retursystem fastsætter i henhold til pantbekendtgørelsens regler gebyrsatser på baggrund af de forventede omkostninger ved driften af det enkelte gebyrområde.

Indtægtsført pant i fht. samlet indtægt

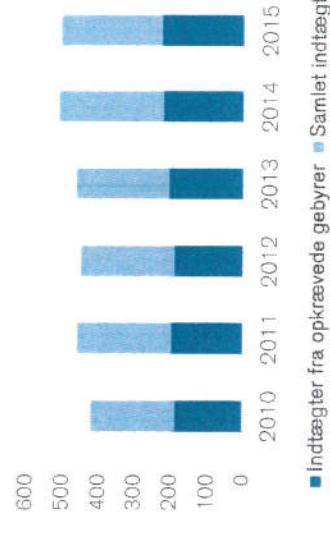
Hver materialegruppe udgør et gebyrområde, for hvilket der udarbejdes en intern resultatopgørelse. Resultatet af et gebyrområde skal indregnes i efterfølgende års gebyrfastsættelse. Regnskabsmæssigt indebærer det, at resultater for gebyrområderne indregnes under henholdsvis aktiver og passiver i balancen.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser udgør i alt 214,9 mio. kr. Heraf udgør hensættelse til pantforpligtelse vedrørende engangsemballage 130,0 mio. kr. mod 115,0 mio. kr. i 2015.

Pantforpligtelsen er den mængde pantbelagt engangsemballage, som er salgsrapporteret, men som først indsamles og pantaftregnes efter årsafslutningen. Til grundlag for vurderingen anvendes historiske og forventede returprocenter for både materiale- og pantkategorier, suppleret med stikprøveoptællinger i butikssektoren og internetundersøgelser til belysning af lager hos forbrugerne.

Opkrævede gebyrer i fht. samlet indtægt

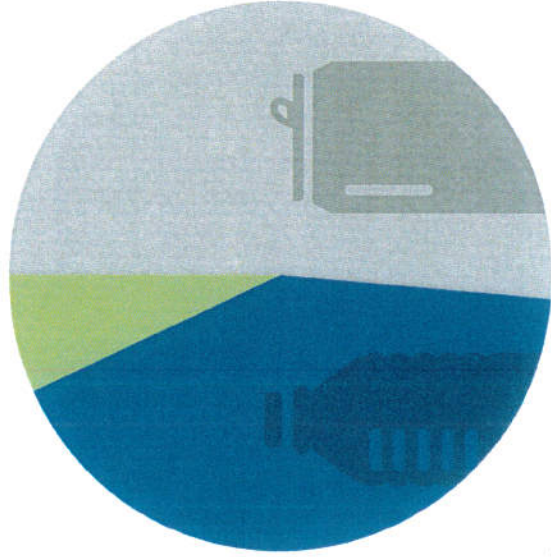

Stigningen i pantensættelsen skyldes primært væksten i salget af engangsemballage, som medfører større lagre i hele værdikæden. Skønnet over størrelsen af pantensættelsen er naturligt behæftet med usikkerhed.

Anlægsaktiver

Den regnskabsmæssige værdi af anlægsaktiverne er på niveau med 2015. Årets nettoinvesteringer på 59,2 mio. kr. omfatter primært udstyr til eksisterende indsamlingsspor, herunder udstyr i forbindelse med flaskerum samt pantstationer.

Fordeling af emballageenheder

■ Metal
■ Plast
■ Glas

Tilgodehavender for opkrævet gebyr og pant

Tilgodehavender vedrørende opkrævede gebyrer og pant er faldet med 55,6 mio. kr. i forhold til 2015. Nedgangen skyldes indfasning af ændringer i pantbekendtgørelsen, som blandt andet omfatter, at udbydere fra 1. januar 2016 kun skal rapportere 12 gange om året mod tidligere 13 gange om året.

Leverandører af varer og tjenesteydelser

Leverandører af varer og tjenesteydelser er steget med 12,4 mio. kr. i forhold til sidste år, hvilket skyldes den øgede aktivitet i seiskabet.

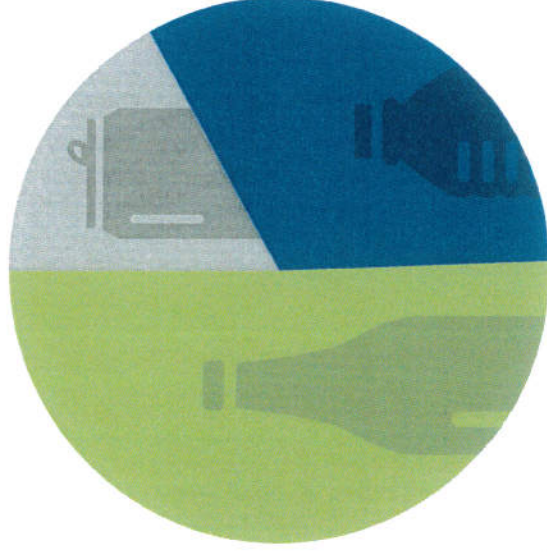
Finansielle forhold

Pengestrøm fra driften udgør 204,3 mio. kr. mod 199,8 mio. kr. sidste år. Pengestrøm til investering udgør 58,9 mio. kr.

Returprocenten

Den samlede returprocent for engangsemballage er på niveau med 2015 og er således også i 2016 på 90 %.

Dansk Retursystem vil også i de kommende år arbejde på en fortsat positiv udvikling af returprocenten. Returprocenten for de genpåtådelige flasker er for 2016 opgjort til 102 %. Opgørelsen skete på baggrund af de rapporterede salgs- og returmængder fra udbydere af pantbelagte genpåtådelige flasker på det danske marked.

■ Metal
■ Plast
■ Glas

En returprocent for de genpåtådelige flasker på over 100 % skyldes, at salget af drikkevarer i denne emballagetype udgør en faldende andel af markedet. Det betyder, at der kommer flere flasker retur, end der sælges.

Stigende andel af markedet i engangsemballager

Mængden af solgte engangsemballager udgør 84 % af den samlede mængde af pantede emballager, der rapporteres til Dansk Retursystem. Det er en stigning på 4 % point i forhold til 2015.

Langt størstedelen af engangsemballagerne fordeler sig mellem plast og aluminium, mens engangsglasflasker kun udgør en mindre del af det samlede volumen, målt i enheder. Mængden af indsamlet glas udgør fort-

sat den største andel af den samlede tonnage, der sendes til genanvendelse.

De 16 % genpåfyldelige flasker med pant er i dag næsten udelukkende glasflasker.

Med en stigning i returmængderne i 2016 på 6 %, nåede Dansk Retursystem 1,15 mia. indsamlede engangsemballer med pant. Den største stigning i antal indsamlede engangsemballer ligger igen i år på dåser, men der har ligeledes været en stigning i plast- og glasemballager.

Stigningen sker primært som konsekvens af konverteringen fra genpåfyldelige flasker til engangsemballer. Genpåfyldelige emballager indsamles af bryggerierne, og engangsemballerne indsamles af Dansk Retur-

system.

Kapacitet

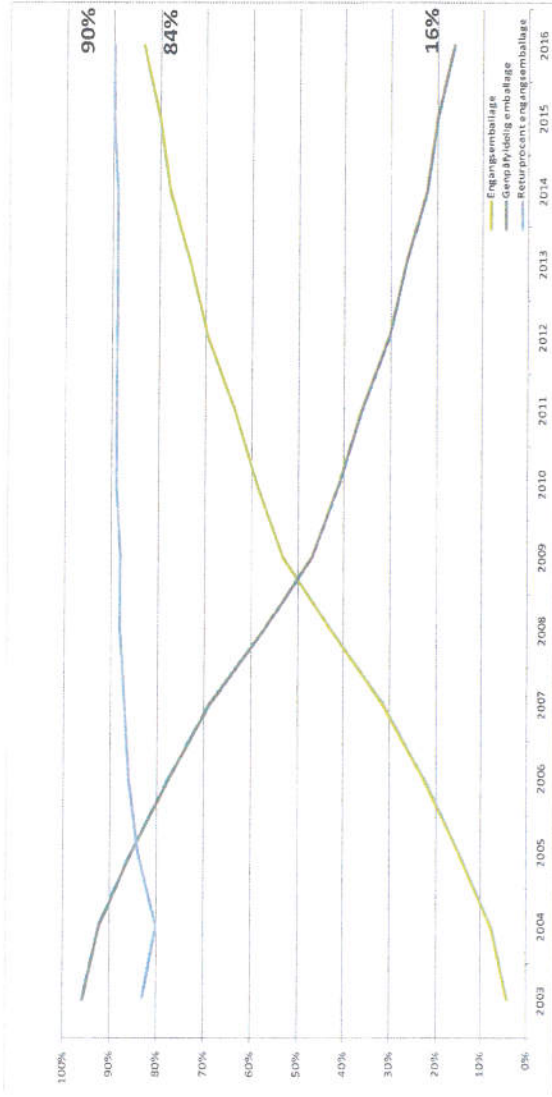
I 2016 har vi arbejdet videre med planlægningen af etableringen af to nye fabrikker med henblik på udbud af den første fabrik i 2017. Behovet for mere kapacitet skyldes den markante vækst i engangsemballerne.

Vores skøn er, at den forventede vækst i de nærmeste år vil kræve gennemførelse af de planlagte investeringer og tilpasninger af de eksisterende kapacitets- og driftsforudsætninger. Der kan herudover være et behov for at leje kapacitet til produktion.

I ovenstående skøn er der ikke taget højde for virkningen af en eventuel indførelse af pant for danskere i

den nordtyske grænsehandel. Dette vil kunne føre til stigende returmængder i det danske pantsystem.

Dansk Retursystem fortsætter som planlagt i strategi 2020 med at udvikle systemet og teknologien, så det er muligt at leve op til de fremtidige krav, der vil være til det danske pantsystem.

Udvikling i markedet for engangsemballer samt returprocenten

Andel af markedet for engangsemballer er siden 2002 steget fra 0 % til 84 %

Andel af markedet for genpåfyldelige emballager er siden 2002 faldet fra 100 % til 16 %

Forventninger 2016 - sådan gik det

Konkurrenceudsættelse

Dansk Retursystem effektiviserer løbende driften af det danske pantsystem gennem konkurrenceudsættelse af større indkøbskategorier. Dette sker blandt andet gennem EU-udbud, som Dansk Retursystem er pålagt gennem pantbekendtgørelsen.

I 2016 gennemførte Dansk Retursystem 5 nye EU-udbud, fx indkøb af konsulentbiler, stablere, forskellige typer lastbærere samt transporten af de genanvendelige materialer til oparbejdere af materialerne. Den samlede besparelse i forhold til tidligere indkøb var betydelig. Også indkøb, som ikke er udbudspligtige, konkurrenceudsættes gennem markedsdialog og tilbudsrunder.

 Ikke som forventet

 Som forventet

 Bedre end forventet

Salgsmængder

Den realiserede stigning i salgsmængden på 5% i forhold til 2015 er bedre end forventet i forhold til budgettet.

Returnmængderne

Stigningen på 6% af indsamlet emballage er bedre end som forventet. Det skyldes den øgede volumen af salg på engangsemballage med pant.

Priser på genanvendeligt materiale

Realiseret lidt under budgetniveau som konsekvens af faldende priser på plast.

Energipriserne

Priserne steg svagt i løbet af 2016. Det fik dog ikke en negativ indflydelse på transportomkostningerne. Priserne på genanvendeligt materiale blev stabiliseret på et lavt niveau.

Renten

Har været på det forventede og budgetterede niveau.

Forventninger og risici 2017

Dansk Retursystem stilles over for en række risici, som er politisk, markedsmæssigt og økonomisk bestemt. Håndteringen af risici indgår i styring og ledelse af forretningen.

Eneretten forlænet

I 2016 gennemførte Miljøstyrelsen med hjælp fra revisions- og rådgivningsfirmaet PwC den faste treårige evaluering af Dansk Retursystem. Det har medført en forlængelse af eneretsperioden til og med udgangen af 2022. Evalueringen har vurderet, at Dansk Retursystem på de væsentlige parametre: effektivitet, miljø og kundeservice har formået at leve op til målene, og at virksomheden samtidig har gennemført en række strategiske initiativer med stor effekt. Fx hjemtagning af transport, Business Process Management (BPM), udbyderportal og andre former for digitale serviceløsninger.

Evalueringen peger også på, at selv om det går godt, er der mulighed for at øge effektiviteten gennem yderligere digitalisering samt fokus på processer og kvalitet.

Dette forventes at ske som følge af det videre arbejde med strategi 2020, hvor der blandt andet også er planlagt en CSR certificering af virksomheden senest i 2018.

Dansk Retursystem skal fortsat imødekomme kravene fra alle vores interessenter (bestyrelse, myndigheder, kunder, forbrugere, medarbejdere).

Konkurrenceudsættelse af driftsopgaver

I tillæg til Miljøstyrelsens evaluering af Dansk Retursystem i 2016 blev der på foranledning af Konkurrencestyrelsen set på forskellige konkurrencemæssige aspekter i forhold til Dansk Retursystems vilkår for den fortsatte eneret. Her konstaterede man, at det ikke er muligt umiddelbart at sammenligne Dansk Retursystem med andre nordiske pantsystemer, idet de grundlæggende forudsætninger er forskellige. Fx indsamler Dansk Retursystem hos alle kunder, der har behov for indsamling. Vi indsamler og sikrer høj kvalitet i genanvendelsen af alle pantede engangsemballager. Endvidere er der i Danmark frit emballagevalg, idet hver emballage bærer sig egen omkostning gennem et gebyr. Andre pantselskaber har ikke samme opbygning eller de samme forpligtelser.

Virksomhedens eneret til at drive pantsystemet er forlænget til udgangen af 2022.

Betaling til staten

Dansk Retursystem skal til og med 2019 arbejde målrettet for at opfylde den stigende betalingsforpligtelse over for staten. I 2017 udgør betalingen til staten 28,7 mio. kr. Herefter ophører betalingen.

Den stigende betaling til staten frem mod 2019 har stor betydning for selskabets udviklingsmuligheder både vedrørende drift og miljø. På den korte bane er midlerne til udvikling af virksomheden derfor begrænsede. På den lange bane giver det mulighed for at etablere nye fabrikker og udvikle virksomheden.

Håndteringsgodtgørelse

For at sikre den rette håndteringsgodtgørelse til butikkerne har Dansk Retursystem gennemført tidsstudier i en række normbutikker. Miljøstyrelsen har godkendt de beregnede satser, som indstilles i rapporten. Satserne trådte i kraft fra 1. januar 2017 og er gældende frem til og med 2020.

Udgiften til håndteringsgodtgørelse vil stige med ca. 20 %. Stigningen kompenserer butikkerne for de seneste års lønstigning, butikkernes større brug af uddannet personale samt forlængede åbningstider.

Frem mod 2020 vil der foregå en dialog mellem parterne bag pantsystemet. Ønsket er at se på muligheder for tilpasning af metoden for beregning af håndte-

ringsgodtgørelsessatser, som efterfølgende skal godkendes i Miljøstyrelsen.

Renten

Det nuværende renteniveau forventes at fortsætte i den kommende periode.

Rapporterede salgsmængder

Det er forventningen, at de rapporterede salgsmængder fortsat vil stige og dermed have en positiv virkning på virksomhedens økonomi i form af stordriftsfordele.

Det er forventningen, at væksten i salgsmængderne for engangsemballer vil fortsætte på samme niveau som i 2016. Den hidtidige stigning i mængderne medfører et pres på de centrale produktionsfaciliteter. Det betyder, at vi i 2018 må investere i midlertidige faciliteter i Østdanmark for at kunne håndtere de stigende mængder frem mod færdiggørelsen af ny fabrik. Hvis stigningen bliver større end forventet, vil udgifterne til midlertidige foranstaltninger i både Øst- og Vestdanmark kunne stige. Det er derfor vigtigt, at nye fabrikker kan stå klar som planlagt i henholdsvis 2019 og 2020.

Returmængderne

Det er forventningen, at returmængderne vil stige i takt med salget, hvilket vil kræve yderligere udbygning af kapaciteten til at indsamle og håndtere emballager. Der arbejdes ligeledes i strategi 2020 fortsat på at øge returprocenten til 91 senest i 2020.

Priser på genanvendelige materialer

Som følge af de lave råvarepriser, hvor især olie har stabiliseret sig på et lavere niveau, er det forventningen, at der på samme måde som i 2016 vil være et pres på indtægten for de genanvendelige materialer.

Da olie er den væsentligste råvare til at lave plast, er især dette genanvendelige materiale kraftigt konkurrenceudsat fra nye råvarer. Der er imidlertid en positiv trend i hele EU omkring cirkulær økonomi og genanvendelse af plast, som kan have en positiv indflydelse på efterspørgslen. Der er også mulighed for, at der kommer mere gang i den globale produktion, hvilket også kan have en positiv indflydelse på råvarepriserne generelt.

Det er fortsat ikke muligt at lave prissikring på genanvendeligt plast, hvorfor der i vores salgsarbejde er fokus på at have flere solide partnere, som vi samarbejder med gennem flere år, da det giver mindre risiko på alle andre fronter. Det er således forventningen, at der er sket en rimelig afdækning af risikoen i forhold til året.

Ny gebyrstruktur

Vi arbejder med at udbygge de nuværende krav om, at hver emballage skal betale sine egne omkostninger. De principper vi arbejder videre med er at differentiere gebyrerne, så de i højere grad afspejler nuancerne i materialernes genanvendelighed og salgspris.

Den nye gebyrstruktur afspejler således kvaliteten i genanvendelsen og understøtter, at producenter og importører har frit emballagevalg.

Energipriserne

Det er forventningen, at energipriserne i 2017 vil ligge på samme niveau som ved udgangen af 2016. Det giver fortsat en besparelse på driften i indsamlingsen. Besparelsen er dog mindre end i 2015, og kan derfor langt fra opveje det fortsatte fald, der er set i priserne på salg af genanvendeligt plast i 2016.

Persondata og it-sikkerhed

I maj 2018 træder der skærpede regler i kraft for persondata. Dansk Retursystem følger en handlingsplan for 2017, der skal sikre, at vi kan løfte kravene til dokumentation og håndtering af persondata. Herudover gennemfører Dansk Retursystem forskellige andre initiativer på it-området, der skal sikre driften af pantsystemet mod hacking og andre typer af digitale indbrud og svindel.

Strategi 2020

Strategiske fokusområder

I 2016 arbejdede vi målrettet med vores 2020 strategi, som bygger på seks bærende elementer, der skal styrke virksomheden særligt i forhold til kunde- og forbrugertilfredshed, effektivisering samt miljøprofil.

Strategien er forankret i alle dele af organisationen, og allerede nu ser vi resultater af de aktiviteter, vi har søsat.

Påvirkning af strategien

Større påvirkninger, som kan ændre markedet og dermed påvirke opgaven for Dansk Retursystem markant, medfører ligeledes en tilpasning af strategien. Det gælder fx. udfaldet af Miljøministeriets serviceeftersyn af aftalen om pant på engangsflasker og dåser ved grænsehandlen i Tyskland, som afventer udfaldet af en klage hos EU-kommissionen.

Nye måder at aflevere pant på

Det danske pantsystem skal konstant tilpasses udviklingen i markedet og imødekomme nye behov fra forbrugere og kunder. Mængden af engangsflasker og dåser har været stigende i en årrække, og alene af den grund er der behov for nytænkning. Det skal gerne til enhver tid og i enhver situation opleves som nemt og bekvemt at aflevere sin emballage og få sin pant. Samtidig skal nye afleveringsmuligheder bidrage til en fortsat effektivisering af indsamling.

Øget forbruger- og kundetilfredshed

Det danske pantsystem er et fælles samfundsanliggende med mange aktører. Men uden forbrugere, der afleverer deres flasker og dåser tilbage, og uden kunder, der tager imod dem, ville der ikke være noget pantsystem. Derfor arbejder Dansk Retursystem hver dag for, at forbrugerne kender værdien, og for at vores kunder får den perfekte oplevelse.

Større effektivitet

Som non-profit virksomhed, der har eneretten til at drive det danske pantsystem, er det afgørende at virksomheden hver dag arbejder effektivt og optimalt til gavn for både producenter og importører, kunder, forbrugere, medarbejdere og miljøet. Arbejdet med at øge returprocenten stiller store krav til effektiviteten.

Fokus på miljø

Som miljøvirksomhed og med 15 års erfaring med høj kvalitet i genanvendelse samt cirkulær økonomi har Dansk Retursystem store ambitioner i forhold til at sikre, at flest mulige flasker og dåser kommer retur og genanvendes på den bedste måde. Det er vigtigt for miljøet og naturen, for beholdningen af jordens ressourcer og for klimaet.

CSR: på vej mod certificering

Som miljøvirksomhed, der leverer en samfundsrelevant opgave, er det naturligt også at sikre et højt mål for virksomhedens sociale ansvarlighed. Derfor arbejder Dansk Retursystem hen mod en CSR-certificering i løbet af 2018.

Medarbejderne er vores fundament

Medarbejdernes trivsel og udvikling er fundamentet for virksomhedens resultater nu og i fremtiden. Vi arbejder med mangfoldighed og engagement som vigtige parametre.

Ét af de overordnede mål i strategien for 2020 er at udvikle andre muligheder for at aflevere pantflasker og dåser. I 2016 testede og evaluerede vi et pilotprojekt med 12 pantstationer.

Udvikling af nye løsninger

Markedet for engangsemballage har været stærkt stigende i en årrække. I kategorien for pantende emballager udgør engangsemballage nu 84 %. Der er brug for at tænke alternative løsninger til det eksisterende system.

Mulighederne skal supplere flaskeautomaten i butikkerne. Det skal til enhver tid og gerne i enhver situation opleves som nemt og bekvemt at komme af med sine tomme dåser og flasker. Det vigtigste er, at andelen af emballager, som kommer tilbage, øges til gavn for fremtidens miljø, for klimaet og for beholdningen af jordens ressourcer.

Pantstationer som pilotprojekt

I hhv. 2012 og 2013 byggede vi to pantstationer i hhv. Høje Taastrup og Horsens. De dannede baggrunden for et større landsdækkende pilotprojekt, hvor vi ville teste løsningen både geografisk og på forskellige for-

brugerorienterede placeringer 12 steder i alt. Nogle pantstationer er placeret ved genbrugsstationer, andre ved storcentre eller ved trafikknudepunkter.

Evalueringen i 2016

I 2016 var året, hvor konceptet skulle evalueres i forhold til brugertilfredshed, teknisk løsning og drift. Evalueringen viste, at hver pantstation gennemsnitligt har taget i mod 2,5 mio. emballager på et år og forventes at nå op til 3,5 mio. emballager om året.

En brugerundersøgelse viser, at dem, der prøver pantstationen er rigtig glade for den, 97 % er enten tilfredse eller meget tilfredse med pantstationskonceptet. Testen har også vist, at løsningen fungerer godt. Vi har kun oplevet meget få henvendelser eller klager. Lokalområderne har altså i den grad taget godt imod den nye løsning.

De flotte resultater betyder, at vi fortsætter med at drive de nye pantstationer og fastholder de strategiske placeringer, som vi har valgt i de 12 forskellige byer i Danmark.

Baseret på det nuværende grundlag bygger vi imidlertid ikke flere pantstationer end de nuværende 12. Pantstationerne er for dyre at bygge og drive. Vi erfarede, at forbrugerne ikke vil køre ret langt for at benytte konceptet. De fleste forbrugere hævder fortsat

til at bruge det store netværk af pantautomater, som detailhandlen tilbyder. Pantstationerne kan derfor ikke trække stor nok volumen, hvorfor det ikke er økonomisk rentabelt at udbygge yderligere.

I 2017 fortsætter vi vores strategi med at videreudvikle pantsystemet. Vi kigger på nye muligheder for at imødekomme og gøre det lettere for flere forbrugere at aflevere flasker og dåser. Erfaringerne med de 12 pantstationer giver os et rigtig godt afsæt, og samtidig kan vi benytte dem til at afprøve nye innovationer i de kommende år.

Når branding er Det Hele Værd

I 2016 lancerede vi vores nye branding strategi, der skal sikre, at Dansk Retursystem i 2020 fremstår som en af landets mest professionelle og effektive miljøvirksomheder inden for genanvendelse. Som et naturligt led i vores branding fik vi også et nyt payoff: DET HELE VÆRD. Et udsagn, som udtrykker kernen i vores forretning, og understreger, at hver eneste flaske eller

dåse tæller i det store regnestykke – og som også rækker ud til kunder, forbrugere og medarbejdere i forhold til, at det bogstaveligt talt er hele indsatsen værd at aflevere og genanvende hos Dansk Retursystem.

[Dobbelklik her for at indsætte billede]

DET HELE VÆRD

Tættere på forbrugerne

Genanvendelse, miljø, klima. Hver gang forbrugerne afleverer en pantflaske eller dåse, gør de en lille forskel i den store sammenhæng. Den historie vil vi gerne fortælle. For hvis Danmark skal forblive i superligaen med en høj returprocent og en cirkulær økonomisk forretningsmodel i verdensklasse, så skal forbrugerne kunne se den større sammenhæng, så de fortsat synes,

at det er det hele værd. I 2015 udviklede vi vores nye og mere tidssvarende visuelle identitet, som understøtter en mere kunde- og forbrugerrettet profil, og i 2016 implementerede vi den gradvist, så det er blevet en klar signatur for vores virksomhed. Det kan man blandt andet se på vores biler og på vores hjemmeside, som også har fået et facelift.

Hver pant tæller

Mellem de store sportsbegivenheder, som altid ruller over skærmen i løbet af sommeren, dukkede der pludselig en film op med en lillebitte modellastbil fra Dansk Retursystem. Vi følger lastbilen, og oplever, hvordan den nådesløst og heltmodigt kører gennem byen, som antager enorme proportioner for den lille bil. Den kører

”Hos Dansk Retursystem går vi rigtig langt for at få hver en pant retur, for

side om side med travle mennesker og nysgerrige hunde. Den forcerer vandpytter og kæmper sig frem mellem badende strandgæster på en varm sommerdag. Og til sidst mødes den med alle de andre modellastbiler. Sammen kører de i konvoj i solnedgangen og hjem til en varm modtagelse af en glad medarbejder på fabrikken.

Filmen fik en meget flot modtagelse hos forbrugerne også på youtube, hvor der var mere end 300.000 visninger.

Medarbejdere fra Dansk Retursystem var med bag kulisserne, da kampagnefilmen blev optaget. Nogle var foran kameraet, mens andre skulle fjernstyre modellbilerne.

92 % mener, at
pantssystemet er
en god ide.

Kundetilfredsheden stiger

Dansk Retursystem arbejder målrettet på at øge kunde- og brugertilfredsheden og i 2016 ses allerede markante forbedringer.

I 2015 satte vi aktiviteter i gang for at forbedre kundetilfredsheden. Det var blandt andet ruteplanlægningen, som i høj grad blev forbedret samt faste afhentningsdage for større kunder.

I 2016 har vi kortlagt kunderejsen og inddraget kunderne. Parallelt har vi digitaliseret forretningen og suppleret med muligheden for selvbetjening. Det har betydet, at vi har kunnet imødekomme kundeønsker om service uden for almindelig åbningstider som fx er vigtigt for restauranter og barer. Det samlede projekt, som vi arbejder videre med i 2017, er navngivet "Digitale service points".

Vi arbejder med en hurtig go-to-market strategi. Det sker via test og pre-totyping af forskellige koncepter.

Hver test bliver fulgt op af temperaturmålinger, hvor kundens oplevelse af vores service afdækkes.

Vi har også arbejdet på yderligere at øge effektiviteten i ruteplanlægningen, så der er skabt større fleksibilitet i afhentningstidspunkter. På den måde har vi løftet og opnået et generelt højere kvalitetsniveau. Og resultaterne ses af kundernes forøgede tilfredshed i vores målinger.

Effektivitet

Effektivitet er en af de bærende søjler i 2020 strategien, og også i 2016 har Dansk Retursystem sikret en betydelig fremdrift gennem optimering.

Udbud og konkurrenceudsættelse

Allerede i løbet af 2015 opnåede virksomheden markante resultater via store udbud og konkurrenceudsættelser og i 2016 implementerede vi desuden en ny model for systematisk konkurrenceudsættelse af indkøb under udbudsgrænsen.

Digitalisering af salgsrapportering

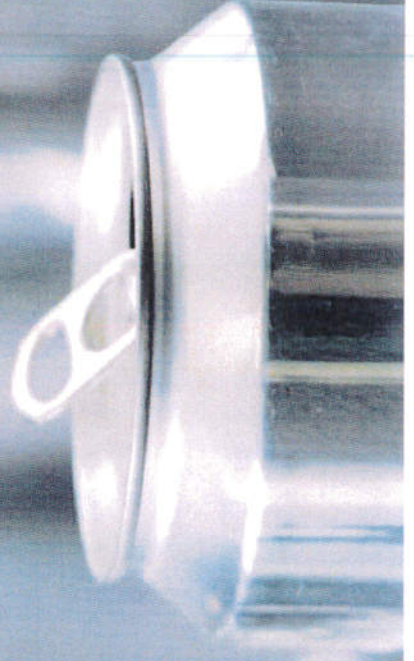
Dansk Retursystem implementerede i 2016 en digitaliseret rapportering af salg via en webløsning. Rapporteringen går direkte til et uafhængigt revisionselskab

Med ansvaret for et af verdens bedste pantsystemer har Dansk Retursystem en naturlig forpligtelse til konstant at udvikle systemet til gavn for både kunder, forbrugere og miljøet.

**Der bruges kun
5 % energi, når
man smelter en
brugt dåse om
til en ny i
forhold til at
lave en dåse af
nye råstoffer.**

Danmark vil være verdensmestre

I 2016 trådte FN's 17 verdensmål i kraft, og EU barsler med en plan for cirkulær økonomi. Også i Danmark oplever vi positive tendenser, som Dansk Retursystem hilser velkomne.

Cirkulær økonomi handler om at passe på råstofferne. Både ved at forbruge mindre, og ved at genbruge eller genanvende mere. Den cirkulære forretningsmodel er nødvendig, hvis vi skal beskytte miljøet og bremse den negative klimaudvikling – også for de kommende generationer. Vi ser mange gode takter og positive tendenser i forhold til at indføre cirkulære forretningsmodeller globalt såvel som lokalt.

Dansk Retursystem i en international kontekst

Ressourceknaphed og klimakrise er nogle af de udfordringer, som løbende er på dagsordenen internationalt og i Danmark. Den 1. januar 2016 trådte FN's 17 verdensmål i kraft som retningsvisere for en bæredygtig udvikling frem mod 2030. To af målene (12 og 13) handler om henholdsvis ansvarligt forbrug og produktion og klimaindsatser. Og EU barsler med en ny akti-

onsplan for cirkulær økonomi, som blandt andet skal fremme genbrug og genanvendelse. Den måde vi i Danmark allerede genanvender tomme dåser og flasker på, hvor niveauet for at beholde materialernes værdi er meget højt, er i tråd med flere af disse tiltag. I 2017 ser vi derfor også nærmere på, hvordan Dansk Retursystem kan bidrage til at løse de globale udfordringer i en dansk kontekst.

Miljøministeren: Vi vil gerne være verdensmestre. På folkemøde på Bornholm i 2016 var Dansk Retursystem vært for en debat med temaet: *Kan og vil vi genanvendelse i Danmark?* Her understregede Miljøministeren i debatten, at:

"Når det gælder cirkulær økonomi vil vi gerne være verdensmestre."

Det øgede fokus på, hvordan vi som samfund kan understøtte cirkulære økonomiske forretningsmodeller, er vigtige skridt for udviklingen af bæredygtige virksomheder, fordi konkrete tiltag kan være nødvendige, hvis den positive udvikling skal fortsætte.

Lave råvarepriser påvirker den cirkulære økonomi. Dansk Retursystem har i flere sammenhænge blandt andet peget på væsentligheden i at undersøge, hvordan man kan sikre stabilitet i markedet for salg af genanvendelige materialer. Generelt er der en direkte

sammenhæng mellem pris og kvalitet, når det gælder afsætning af materialer til genanvendelse. I løbet af de sidste to år har afsætningen af plastflasker været påvirket af lave oliepriser. Som følge af lave priser og manglende afsætningsmuligheder har Dansk Retursystem derfor været nødsaget til at opmagasinere det komprimerede materiale. Situationen viser, at det er vigtigt med stabile markeder for sekundære råstoffer, hvis hjulene i den cirkulære økonomi ikke skal gå i stå.

I Danmark har vi blandt andet en gen prøvet model i form af pantsystemet, og siden 2002, hvor engangsemballagen blev introduceret på det danske marked, har Dansk Retursystem arbejdet med at optimere udbyttet af ressourcerne.

Vi indløser klimagevinst

Dansk Retursystem ved præcist, hvad vi modtager, håndterer og sælger. Derfor kan materialerne bruges til drikke- og fødevarereemballager igen. Det er nærmest som et gevinstlod, hvor der er gevinst på hver gang, og som du kan indløse et uendeligt antal gange.

Det er vigtigt for den cirkulære økonomi i Dansk Retursystem, at flasker og dåser så vidt muligt genanvendes til lige præcis nye flasker og dåser. For cirkulær økonomi handler også om at bevare materialernes kvalitet, så de kan genanvendes i den samme kategori igen og igen.

Fødevarereemballager skal leve op til en meget høj kvalitet. Indholdet må ikke smage grimt eller blive forurenset af kemikalier fra materialerne. Derfor er de ofte fremstillet af helt nye råstoffer fra jorden. Men sådan behøver det ikke at være. Hvis emballager indsamles særskilt og ikke blandes med andet affald, kan de blive til nye. Sådan er det med pantdåser og flasker i Danmark. De cirkuleres i deres helt eget kredsløb fra brugt til ny.

Det danske pantsystem er derfor frontløber, når det gælder om at sende materialer i kredsløb på højest mulige niveau.

God genanvendelse sparer nye, jomfruelige råstoffer mere end én gang, og gevinsten er større end blot vægten af flasker og dåser.

- Fx kræver det fire kg. af jordarten bauxit at fremstille et kg. aluminium.
  - Man skal bruge 2 kg. olie til at fremstille 1 kg. plast.
  - Man skal bruge 1,2 kg. flodsand til 1 kg. glas.
- Når materialernes høje kvalitet bevares, er genanvendelsen derfor som et gevinstlod, hvor der er gevinst på hver gang, og som i princippet kan indløses et uendeligt antal gange.

20 % reduktion af CO2

I 2015 udarbejdede vi i Dansk Retursystem en CO2 baseline med afsæt i data fra 2014 om forbrug af varme, el og energi til transport. Målet er i 2020 at reducere forbruget af CO2 betragteligt pr. indsamlet emballage.

I 2015 opnåede vi en markant reduktion af CO2 udledning. Hele 12 % per emballageenhed, som vi håndterer.

En anden kilde til at nedbringe virksomhedens CO2 fodaftryk væsentligt er, at vi bruger CO2 neutral strøm fra en vindmølle. En aftale som blev indgået i andet halvår af 2015.

Pantsystemets positive påvirkning af klimaet

Ud over målet og arbejdet med at reducere virksomhedens eget CO2 forbrug, spiller pantsystemet med den cirkulære økonomiske forretningsmodel en rolle set i et større perspektiv, når det gælder klima.

Siden 2014 har vi nu reduceret CO2 udledning med 20 % per indsamlet emballage. At reducere forbruget så markant inden for en relativt kort periode kræver investering på alle områder og særligt inden for virksomhedens transportaktiver, som tegner sig for den største andel af CO2.

BT-biler spare CO2

BT-bilerne er blevet et vigtigt element i vores transportstrategi. De er mindre og mere effektive end de gamle biler, og de kan bruges til mange forskellige formål. Ved at indsamle en større mængde emballage på BT-bilerne, sparer vi i 2016 endnu mere CO2 på kørslen.

I 2016 afleverede danskerne 1,15 mia. flasker og dåser retur. Genanvendelsen af emballagerne betød, at der blev sparet ca. 109.000 tons CO2, end hvis emballagerne blev produceret af nye råstoffer.

På biogas i København

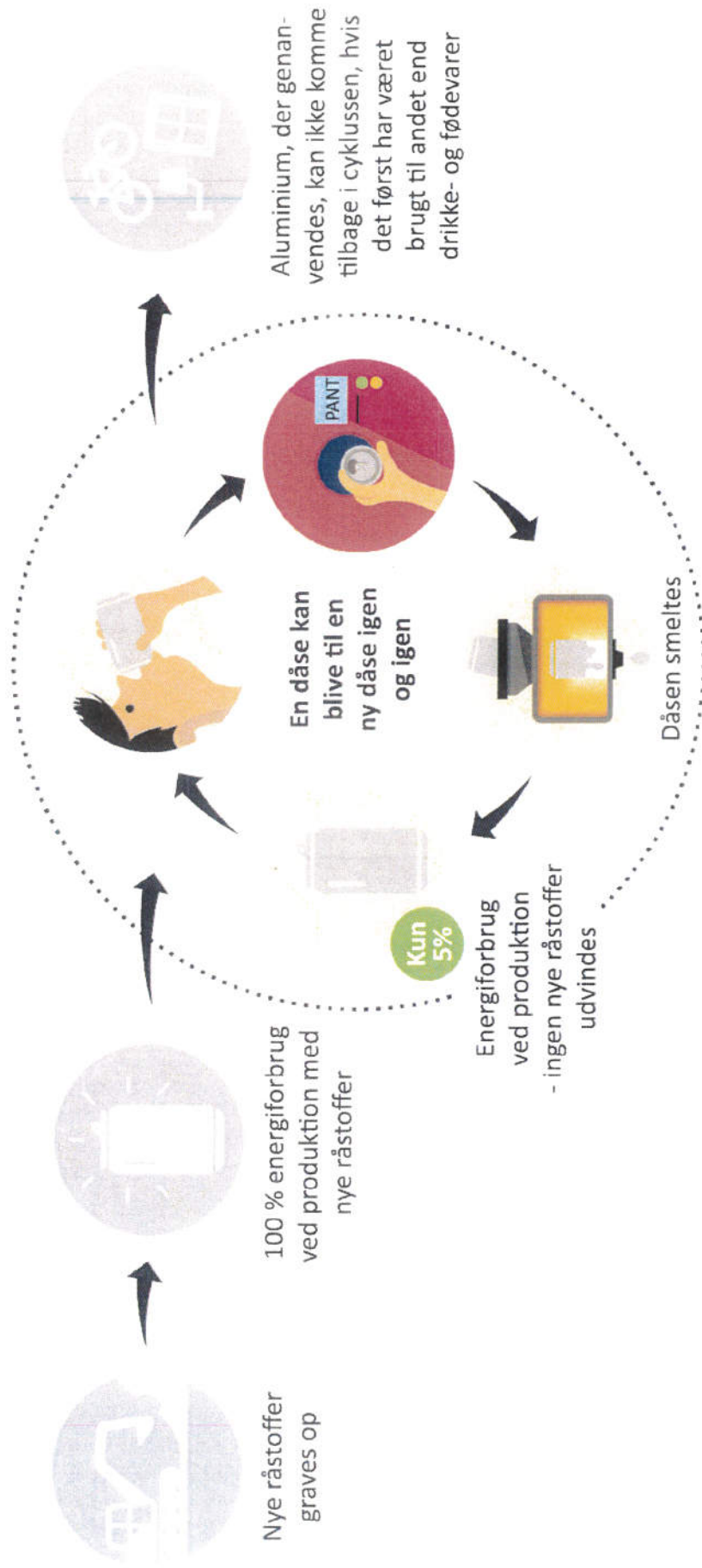
Miljø og klima står højt på dagsordenen hos Dansk Retursystem. Det betyder, at der konstant er fokus på at udvikle løsninger, som kan forbedre virksomheden – naturligvis også når det gælder kørsel.

I 2016 fik vi en biogasbil, som testes i indre by i København. Biogaslastbilen er CO2 neutral, og støjer mindre end dieselbiler

Genanvendelse i closed loop

CSR kræver involvering

I Dansk Retursystem har vi placeret CSR centralt og arbejder nu frem mod en certificering.

Der er fokus på systematisering af arbejdet med CSR og kvalitet ud fra tre parametre: mennesker, miljø og økonomi. Arbejdet skal munde ud i certificering efter den danske standard DS49001 for samfundsmæssigt ansvar.

Certificeringen, der forventes at kunne opnås i 2018, kræver forberedelse, dokumentation og værktøjer. I 2016 har vi blandt andet godkendt vores nye CSR-politik, og der udarbejdes supplerende politikker inden for de mest relevante og væsentlige områder, herunder klima, miljø og arbejdsforhold. Desuden styrkes virk-

somhedens struktur for håndtering af ledelsesdokumenter i et nyt it-system. Og som led i forberedelse til certificeringen planlægger vi ligeledes uddannelse af ledere og medarbejdere samt uddannelse af interne auditører. I arbejdet med CSR-certificeringen sikres der naturligt sammenhæng til det strategiske arbejde med BPM, KPI'er og LEAN for at opnå synergier og øget kvalitet og effektivitet.

I processen med udarbejdelse af den nye CSR-politik, har der været involvering af en række centrale interessenter. Det vil sige: ejere, bestyrelse, myndigheder, kontaktudvalg, AMU og vores eget samarbejdsudvalg. I politikken er der fokus på ligebehandling og den tre-dobbelte bundlinie, som er afgørende for en samfundsansvarlig miljøvirksomhed og for en fortsat sikring af eneretten. Der er også planlagt dialog på udbydermøder og i Teknisk Udvalg. Den nye politik vedtages i første halvår 2017 og er et afsæt for det videre arbejde frem mod certificering.

Halvering af arbejdsulykker i 2016

Dansk Retursystem arbejder systematisk på at reducere antallet af arbejdsulykker. Her er forebyggelse et centralt element i virksomhedens strategi, og i 2016 fulgte vi tallene nøje via KPI'er. Det lykkedes også at halvere antallet af arbejdsulykker i 2016.

Virksomhedens ledelse

Bestyrelsen består i dag af 13 medlemmer, heraf 11 mænd og 2 kvinder. Virksomhedens mål er at øge antallet af kvindelige bestyrelsesmedlemmer inden udgangen af 2017. Det blev ikke nået i 2016, og på den baggrund har bestyrelsen besluttet at sætte et nyt mål, således, at antallet af kvindelige bestyrelsesmedlemmer skal øges til fire inden udgangen af 2020. Ingen af kønnene er underrepræsenteret i den øvrige ledelse.

Code of Conduct og Whistleblower-ordning

Der er arbejdet systematisk på at indarbejde vores Code of Conduct i alle væsentlige og nye kontrakter for at sikre menneskerettigheder, arbejdsmiljø, antikorruption mv.

Dansk Retursystem ønsker at være troværdige, åbne og ansvarlige. Derfor har vi i 2016 vedtaget en politik for en Whistleblowerordning. Ordningen er implementeret i første kvartal i 2017 efter Datatilsynets godkendelse. Systemet er åben for alle og skal sikre perso-ners anonymitet, hvis de ønsker at anmelde seriøse ulovligheder. Oplysningerne giver os mulighed for at handle og dermed forbedre Dansk Retursystem som virksomhed, som arbejdsplads og som alle danskere pantsystem.

Dansk Retursystem planlægger at være CSR certificeret efter DS49001 senest 2018

Det er den danske version af den internationale standard for samfundsmæssigt ansvar: ISO26000.

Rolle- modellerne

1. klasse fra Nors Skole sprængte skalaen og samlede ufattelige 37.124 dåser og flasker og vandt dermed Dansk Retursystems konkurrence om at blive "Dåserydderens bedste miljøvenner" i 2016".

I år var skoleklasserne mere engagerede end nogensinde før, og ikke bare i at vinde, men også i at lære om miljø og genanvendelse.

Børnene fra Nors

Vinderklassen samlede 37.124 dåser sammen i løbet af de fire uger, konkurrencen løb. Det svarer til 1.485 pr. elev. Det er knap 10.000 mere end klassen, der fik andenpladsen, havde samlet sammen. Og det er mere end syv gange så mange dåser og flasker, som vinderklassen sidste år nåede at samle sammen. Og det viste sig da også, at de ihærdige elever ikke bare selv havde smøget ærmerne op, de havde også formået at mobilisere hele lokalsamfundet, som blev drænet for tomme dåser og flasker.

Børnenes matematiklærer kunne fortælle, at både elever og forældre har været meget engagerede. Alle har hjulpet med at samle, og det har været en god proces.

Det er andet år, Dansk Retursystem afholder konkurrencen, som er en del af et undervisningsunivers, hvor børnene på en sjov og spændende måde lærer om, hvorfor det er vigtigt at genanvende og om, hvordan vi sparer på jordens ressourcer.

Og der er tilsyneladende håb for kloden. For lærere overalt i landet fortæller, at eleverne ikke bare er gået op i at samle dåser – de har også kastet sig over emnet, og har masser på hjerte og mod på at være rollemodeller. Deres gode miljøadfærd smitter ofte af på både forældre, søskende og venner.

Tom Dåse på skoleskemaet

Som en del af Dansk Retursystems samfundsansvar indgår også oplysning om miljø og genanvendelse til børn og unge. Dåserydderen er et grundigt og varieret undervisningsmateriale, som opfylder nogle af de faglige mål, der er for natur/teknologi. Skolemateriale findes til de yngste klasser, og gennem sjove online spil kan eleverne også lege, læse og spille sig klogere på genanvendelse: www.daaserydderen.dk

Diversitet

Dansk Retursystem er en rummelig arbejdsplads med stor diversitet. Mennesker med handicap og nyankomne flygtninge er nogle af de ansatte, som virksomheden skaber job til.

Dansk Retursystem lægger vægt på, at vi som virksomhed tager et socialt samfundsansvar og afspejler det omkringliggende samfund. Flere af de ca. 480 ansatte har derfor fået en ekstra håndsækning til at komme ind på arbejdsmarkedet.

På vores fabrikker har vi fx medarbejdere med høretab. En af dem er Henning, som primært kommunikerer med sine kolleger på skrift, men nogle af hans nærmeste kolleger har også lært sig tegnsprog, og et par timer om ugen får han hjælp af en tegnsprogstolk. For den indsats fik Dansk Retursystem i 2016 Niels Nielsen-prisen, der gives for at skabe plads til mennesker med høretab på arbejdsmarkedet.

I Høje Taastrup-Kommune er vi medlem af partnerskabets Job og Vækst, hvor lokale virksomheder på få år har skabt job til 50 mennesker med et handicap. Danier, der er født med spastiske lammelser i benene, manglede fx blot et gelænder og sin egen p-plads ved hovedindgangen for at kunne arbejde i vores administration.

I 2016 tog Dansk Retursystem også del i et integrationsprojekt i samarbejde med Hedensted Kommune. Nyankomne flygtninge var i virksomhedspraktik på vores fabrik i Jylland. Generelt er det en mangfoldig arbejdsplads med omkring 27 etniciteter.

Socialt og samfundsmæssigt ansvar og rummelighed handler om at agere. Ansættelserne sker naturligvis med gensidig respekt og i en sammenhæng, hvor den enkelte kan gøre en forskel, så det giver mening for begge parter.

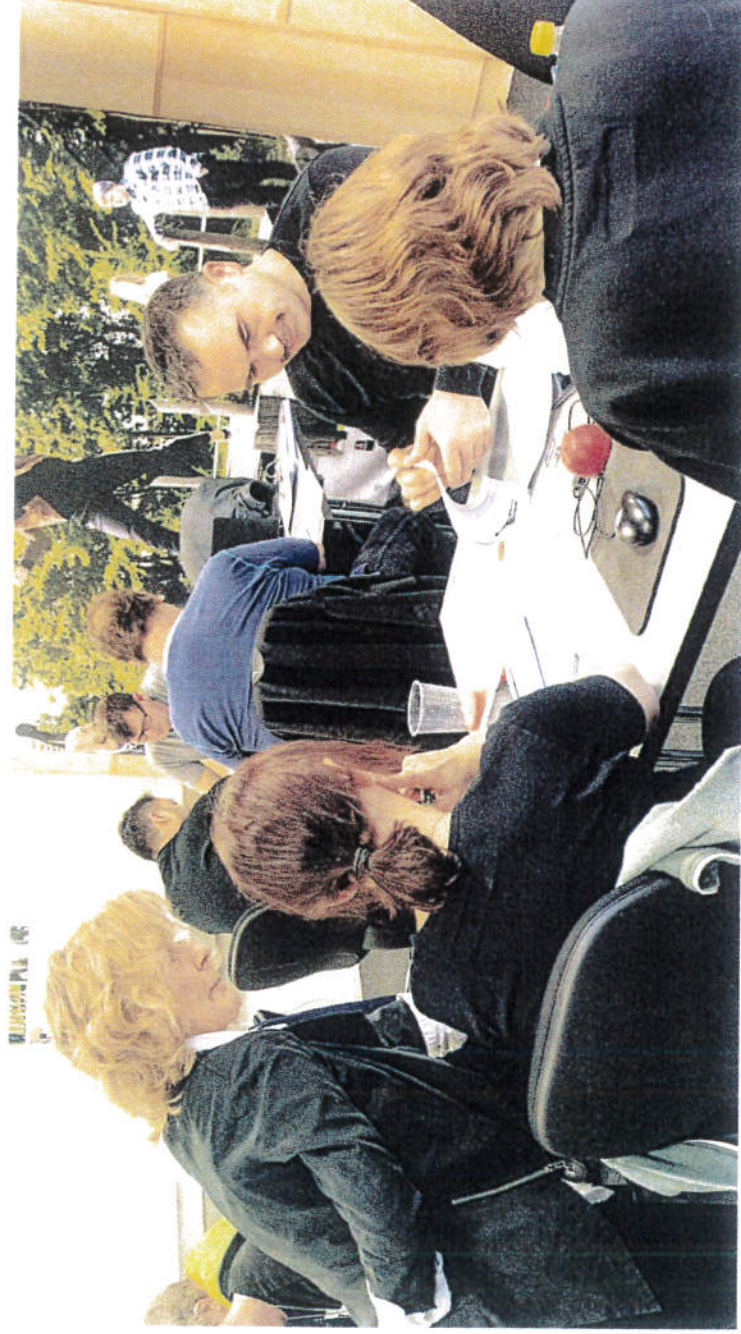
Uddannelse til fremtiden

Dansk Retursystem sætter tidligt ind for at ruste medarbejderne til fremtiden.

Større automatisering i fremtidens produktion vil ændre kravene til medarbejderne. Dansk Retursystem sætter tidligt ind for at ruste medarbejderne og har etableret et uddannelsescenter:

Kerneopgaven i Dansk Retursystem er at løfte et samfundsrelevant ansvar gennem en vigtig miljøsindsats,

også internt kendetegnes virksomhedens kultur ved stor social ansvarlighed. Derfor er det også essentielt for os at sikre, at vores medarbejdere så vidt muligt er rustet til at håndtere fremtidens udfordringer, hvad enten det fortsat bliver hos os eller i en anden virksomhed.

I 2016 tilbød vi undervisning i dansk og ordblindeteknikker til de medarbejdere, som havde et behov herfor og 40 % deltog i undervisningen.

Vi fortsætter med at tilbyde undervisning i 2017 og forventer samme høje deltagerniveau.

Udover dansk vil vi i 2017 også tilbyde matematikundervisning.

I 2016 startede fem af vores medarbejdere på erhvervsuddannelsen til procesoperatør, og vi forventer, at der ved udgangen af 2018 vil cirka 25 % af vores medarbejdere i Produktionen være i gang med en erhvervsuddannelse.

Bestyrelsen

FORMAND

Michael Christiansen

BESTYRELSESMEDLEMMER

- Direktør Niels Hald, Bryggeriforeningen
- Logistikdirektør, FoodService Danmark, Thomas Panteli på vegne af Carlsberg Danmark
- Thomas Zeihlund, Carlsberg Danmark A/S
- VP Customer Supply Chain Jan Breinholt, Carlsberg Supply Company Danmark A/S
- Salgsdirektør Per Wilhelmson, Carlsberg Danmark A/S
- Markedschef Lotte Engbæk Larsen, Dansk Erhverv
- Supply Chain Director Søren Lisbjerg, Royal Unibrew A/S Danmark

EJERKREDS

Dansk Retursystem blev stiftet i 2000 som et aktieselskab med fire ejere. Samtidig blev det bestemt i pantbekendtgørelsen, at selskabet er non-profit. Det sikrer, at pantsystemet alene har som formål at få flest mulige tomme dåser og flasker genanvendt til nye dåser og flasker.

Aktionærerne i Dansk Retursystem er:

- Dansk Retursystem Holding A/S (85,62 %)
- Harboes Bryggeri A/S (14,27 %)
- Bryggeriet Vestfyen A/S (0,10 %)
- Mineralvandsfabrikken Frem A/S (0,01 %)

Dansk Retursystem Holding A/S ejes af de oprindelige medlemmer af Bryggeriforeningen, da Dansk Retursystem blev stiftet. Det er Carlsberg, Royal Unibrew, Thisted Bryghus, Bryggeriet Fuglsang.

- Managing Director Carsten Nørland, Royal Unibrew A/S Danmark

- Koncernøkonomidirektør Ruth Schade, Harboes Bryggeri A/S

- Direktør Henrik Kirketerp, Coop Invest A/S

- Claus Juul-Jensen, på vegne af Dansk Supermarked

- Vicedirektør Claus Bøgelund Kegel Nielsen, De Samvirkende Købmænd

Ledelsen

ADMINISTRerende DIREKTØR
Lars Kreyberg Petersen

**VICEDIREKTØR,
DIREKTØR FOR SUPPORT**
Heidi Schütt Larsen

FINANSDIREKTØR
Thomas Lange

HR-DIREKTØR
Helle Psilander

KOMMUNIKATIONS-DIREKTØR
Hanne Luke

MARKEDSDIREKTØR
Lotte Wøldiche Præstgaard

PRODUKTIONS-DIREKTØR
Kurt Svendsen

LOGISTIKDIREKTØR
Ivan Lund Laustsen
Indtrådte 1. kvartal 2016

Årsregnskab 2016

Ledelsespåtegning

Bestyrelse og direktion har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 for Dansk Retursystem A/S.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabsloven samt Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1353 af 25. november 2015.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016.

Det er endvidere vores opfattelse, at ledelsesberetningen indeholder en retvisende redegørelse for udviklingen i selskabets aktiviteter og økonomiske forhold, årets resultat og for selskabets finansielle stilling.

Hedehusene, den 9. maj 2017

Direktion:

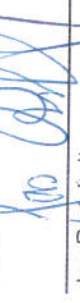

Lars Krejberg Petersen
adm. direktør

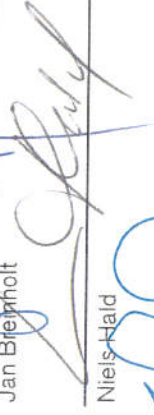
Bestyrelse:

Michael Christiansen
Formand

Jan Breinholt

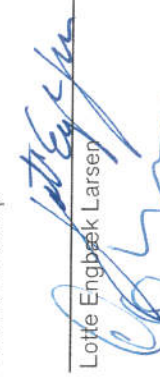
Niels Hald

Claus Juel-Jensen

Henrik Kirketerp

Lotte Engbæk Larsen

Søren Lisbjerg

Claus Bøgelund Kegel Nielsen

Carsten Ramsø Nørland

Per Wilhelmsen

Thomas Panteli

Ruth Schade

Thomas Zeihlund

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejerne i Dansk Retursystem A/S

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Dansk Retursystem A/S for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016, der omfatter resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter årsregnskabsloven samt Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1353 af 25. november 2015.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2016 samt af resultatet af selskabets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2016 i overensstemmelse med årsregnskabsloven samt Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1353 af 25. november 2015.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge

disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med årsregnskabsloven samt Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1353 af 25. november 2015. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnska-

bet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugere træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi

faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.

- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.

- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.

- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er til-

strækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusion er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.

- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af årsregnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om årsregnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til årsregnskabsloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med årsregnskabslovens samt Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1353 af 25. november 2015 krav. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

København, den 9. maj 2017

ERNST & YOUNG

Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Torben Kristensen
statsaut. revisor

Thomas Bruun Kofoed
statsaut. revisor

Resultatopgørelse

Mio. kr.

Note	2016	2015
2	1.880,5	1.791,0
2	-1.354,7	-1.280,4
	525,8	510,6
3	-202,0	-195,3
4	-76,3	-102,5
5+6	-181,3	-174,5
	66,2	38,3
7	2,6	7,6
7	-19,9	-12,0
	48,9	33,9
12	-28,2	-14,0
	0,0	-5,0
	-19,1	-13,3
	-1,5	-1,5
	0,1	0,1
	0,0	0,0
	0,0	0,0
	0,1	0,1
8	0,0	0,0
	0,1	0,1

Balance

Mio. kr.

Aktiver

Note	2016	2015
Anlægsaktiver		
Immaterielle anlægsaktiver		
	24,8	18,7
Software		
Indretning af lejede lokaler	0,6	0,8
Immaterielle anlægsaktiver i alt	25,4	19,5
Materielle anlægsaktiver		
Grunde og bygninger	86,1	87,9
Driftsmateriel og inventar	257,2	257,3
Materielle anlægsaktiver under udførelse	12,7	32,7
Materielle anlægsaktiver i alt	356,0	377,9
Finansielle anlægsaktiver		
11 Finansielle anlægsaktiver	1,5	3,0
Finansielle anlægsaktiver i alt	1,5	3,0
Anlægsaktiver i alt	382,9	400,4
Omsætningsaktiver		
Varebeholdninger		
Færdigvarer og handelsvarer	7,7	7,9
Varebeholdninger i alt	7,7	7,9
Tilgodehavender		
12 Omkostninger, der dækkes af indlægstført pant	28,0	56,2
Tilgodehavender vedr. opkrævede gebyrer og pant	173,7	229,3
Andre tilgodehavender	7,5	9,7
Resultat af gebyrmoder med negative resultater	0,0	0,0
Periodaafgrænsningsposter	3,7	12,2
Tilgodehavender i alt	212,9	307,4
Likvide beholdninger	0,0	0,0
Omsætningsaktiver i alt	220,5	315,3
AKTIVER I ALT	603,5	715,7

Passiver

Note	2016	2015
Egenkapital		
Aktiekapital	10,0	10,0
Overført overskud	0,0	0,0
Forslået udbytte	0,1	0,1
14 Egenkapital i alt	10,1	10,1
Hensatte forpligtelser		
Hensat til sikring af pantsystem	6,7	5,3
Hensat forpligtelse vedrørende pantafregning	130,0	115,0
Hensat forpligtelse vedrørende indsamling	76,5	79,1
Udskudt skattepassiv	1,7	1,7
15 Hensatte forpligtelser i alt	214,9	201,1
Langfristede gældsforpligtelser		
16 Bankgæld	0,0	0,0
16 Leasinggæld	116,4	125,9
Langfristede gældsforpligtelser i alt	116,4	125,9
Kortfristede gældsforpligtelser		
16 Bankgæld	21,3	126,0
16 Leasinggæld	42,5	73,4
Leverandører af varer og tjenesteydelser	155,1	142,7
Afsat til udvikling af alternative indsamlingsspor	5,0	10,1
Resultat af gebyrmoder med positive resultater	0,0	0,0
Anden gæld, herunder skyldige skatter og skyldige bi-		
drag til social sikring	38,2	26,4
17,18 Kortfristede gældsforpligtelser i alt	262,1	378,6
Gældsforpligtelser i alt	378,5	504,5
PASSIVER I ALT	603,5	715,7
1 Anvendt regnskabspraksis		
19 Leje-, leasing- og øvrige forpligtelser		
20 Nærtstående parter		
21 Forslag til resultatdisponering		

Pengestrømsopgørelse

Mio. kr.

	2016	2015
Resultat af primær drift	66,2	38,3
Overførsel af IP-midler til staten	-19,1	-13,3
Af- og nedskrivninger, jf. note 4	76,3	102,5
Ændring i hensættelser	12,4	33,2
Pengestrøm fra driftsaktivitet	135,7	160,7
Ændringer i varebeholdninger	0,2	-0,1
Ændringer i periodeafgrænsningsposter	8,6	-0,8
Ændringer i tilgodehavender	59,9	48,6
Ændringer i leverandører og anden gæld	7,2	0,1
Pengestrøm fra primær drift	211,8	208,5
Finansielle indbetalinger	2,0	3,3
Finansielle udbetalinger	-9,5	-12,0
Pengestrøm fra driften	204,3	199,8
Køb af immaterielle anlægsaktiver	0,0	-0,3
Salg af immaterielle anlægsaktiver	0,0	0,0
Køb af materielle anlægsaktiver	-61,2	-96,4
Salg af materielle anlægsaktiver	0,8	3,4
Ændring i finansielle anlægsaktiver	1,5	-0,2
Pengestrøm til investering	-58,9	-93,5
Betalt udbytte	-0,1	-0,2
Ændring i langfristet finansiering	-9,5	-23,4
Ændring i kortfristet finansiering	-135,7	-82,7
Pengestrøm fra finansieringsaktivitet	-145,3	-106,3
Pengestrøm fra drift, investering og finansiering	0,0	0,0
Likvider, primo	0,0	0,0
Likvider, ultimo	0,0	0,0
Ændring i likvider	0,0	0,0
Udnyttede trækingsrettigheder	0,0	0,0

Egenkapitalopgørelse

Mio. kr.

	Aktie- kapital	Overført resultat	Foreslået udbytte	I alt
Egenkapital 1. januar 2015	10,0	0,0	0,2	10,2
Udloddet udbytte	0,0	0,0	-0,2	-0,2
Overført jf. note 21	0,0	0,0	0,1	0,1
Egenkapital 1. januar 2016	10,0	0,0	0,1	10,1
Udloddet udbytte	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Overført jf. note 21	0,0	0,0	0,1	0,1
Egenkapital 31. december 2016	10,0	0,0	0,1	10,1

Noter

1. Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for Dansk Retursystem A/S for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2016 er aflagt i overensstemmelse med årsregnskabslovens bestemmelser for klasse C-virksomheder (stor), samt de særlige krav der følger af Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1353 af 25. november 2015.

Selskabet har med virkning fra 1. januar 2016 implementeret lov nr. 738 af 1. juni 2015. Dette medfører følgende ændringer til indregning og måling for:

- Årlig revurdering af restværdier på materielle aktiver.

Der skal fremover foretages årlig revurdering af restværdier på materielle aktiver.

Selskabet har ingen væsentlige restværdier på materielle aktiver. Ændringen foretages derfor alene med fremadrettet virkning som en ændring af regnskabsmæssigt skøn og har ingen effekt for egenkapitalen.

Ovenstående ændring har ingen beløbsmæssig effekt for resultatopgørelsen eller balancen for 2016 eller for sammenligningstallene.

Bortset fra ovenstående samt nye og ændrede præsentations- og oplysningskrav som følge af lov nr. 738 af 1. juni 2015 er årsregnskabet aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde selskabet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når selskabet som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris. Måling efter første indregning sker som beskrevet for hver enkelt regnskabspost nedenfor. Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer, inden årsrapporten aflægges, og som be- eller afkræfter forhold, der eksisterede på balancen.

Indtægter indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at de indtjenes, herunder indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi eller amortiseret kostpris. Endvidere indregnes omkostninger, der er afholdt for at opnå periodens indtjening, herunder afskrivninger, nedskrivninger og hensatte forpligtelser samt tilbageførsler som følge af ændrede regnskabsmæssige skøn af beløb, der tidligere har været indregnet i resultatopgørelsen.

Resultatopgørelsen

Nettoomsætning

Nettoomsætning ved opkrævning af gebyrer og pant indregnes i resultatopgørelsen i det regnskabsår, hvor den underliggende aktivitet har fundet sted, hovedsageligt udbyderes salg af øl og visse læskedrikke.

Indtægtsført pant

Indtægtsført pant udgør den forskel, der fremkommer, når faktureret pant fratrækkes omkostningen til henholdsvis udbetalt pant og hensat pantforpligtelse.

Andre driftsomkostninger

Andre driftsomkostninger indeholder omkostninger, der vedrører virksomhedens primære aktiviteter, herunder omkostninger til håndteringsgodtgørelse.

Finansielle indtægter og omkostninger

Finansielle indtægter og omkostninger indeholder renter, kursgevinster og tab vedrørende transaktioner i fremmed valuta samt tillæg og godtgørelser under acontoskatteordningen mv.

Afledte finansielle instrumenter måles ved første indregning i balancen til kostpris og efterfølgende til dagsværdi.

Afledte finansielle instrumenter indregnes under henholdsvis andre tilgodehavender og anden gæld.

Ændringer i dagsværdi af afledte finansielle instrumenter indregnes løbende i resultatopgørelsen som finansielle poster.

Skat

Periodens skat, der består af periodens aktuelle skat og forskydning i udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til periodens resultat.

Balance

Immaterielle anlægsaktiver

Kostpris for software og indretning af lejede lokaler aktiveres og afskrives lineært over aktiverens forventede brugstid:

Software 3-6 år
Indretning af lejede lokaler 3-12 år

Materielle anlægsaktiver

Grunde måles til kostpris.

Bygninger måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger.

Tekniske anlæg og maskiner samt andre anlæg, driftsmateriel og inventar måles til kostpris med fradrag af akkumulerede afskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til brug. Vedrørende egen fremstillede

aktiver omfatter kostprisen direkte og indirekte omkostninger til materialer, komponenter, underleverandører og løn samt henførbare finansieringsomkostninger.

Der foretages lineære afskrivninger over den forventede brugstid baseret på følgende vurdering af aktiverens forventede brugstider:

Bygninger 15-33 år
Tekniske anlæg og maskiner 3-25 år
Andre anlæg, driftsmateriel og inventar 3-25 år

Afskrivningsgrundlaget opgøres under hensyntagen til aktivets restværdi efter afsluttet brugstid og reduceret med eventuelle nedskrivninger. Afskrivningsperioden og restværdien fastsættes på anskaffelsestidspunktet og revideres årligt. Overstiger restværdien aktivets regnskabsmæssige værdi, opføres afskrivningen. Ved ændring i afskrivningsperioden eller restværdien indregnes virkningen for afskrivninger fremadrettet som en ændring i regnskabsmæssige skøn.

Materielle anlægsaktiver nedskrives til genindvindingsværdien, såfremt denne er lavere end den regnskabsmæssige værdi.

Fortjeneste og tab ved afhændelse af materielle anlægsaktiver opgøres som forskellen mellem salgsprisen med fradrag af salgsomkostninger og den regnskabsmæssige værdi på salgstidspunktet. Fortjeneste eller tab indregnes i resultatopgørelsen under afskrivninger.

Finansielle anlægsaktiver

Finansielle anlægsaktiver består af langfristede huslejedeposita.

Finansiel og operationel leasing

Leasingkontrakter vedrørende anlægsaktiver, hvor virksomheden har alle væsentlige risici og fordele forbundet med ejendomsretten (finansiel leasing), måles ved første indregning i balancen til laveste værdi af dagsværdi og nutidsværdien af de fremtidige leasingydelser. Ved beregning af nutidsværdien anvendes leasingaftalens interne rentefod som diskonteringsfaktor eller en tilnærmet værdi for denne. Finansielt leasede aktiver behandles herefter som virksomhedens øvrige anlægsaktiver.

Den kapitaliserede restleasingforpligtelse indregnes i balancen som en gældsforpligtelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over kontraktens løbetid i resultatopgørelsen.

Alle øvrige leasingkontrakter betragtes som operationel leasing. Ydelser i forbindelse med operationel leasing og øvrige lejeaftaler indregnes i resultatopgørelsen over kontraktens løbetid. Virksomhedens samlede forpligtelse vedrørende operationelle leasing- og lejeaftaler oplyses i en note.

Varebeholdninger

Varebeholdninger måles til kostpris efter FIFO-metoden. Er nettorealisationsværdien lavere end kostprisen, nedskrives til denne lavere værdi.

Kostpris for handelsvarer samt råvarer og hjælpematerialer omfatter anskaffelsespris med tillæg af hjemtagelsesomkostninger.

Nettorealisationsværdi for varebeholdninger opgøres som salgssum med fradrag af færdiggørelsesomkostninger og omkostninger der afholdes for at effektivere salget, og fastsættes under hensyntagen til omsættelighed, ukurans og udvikling i forventet salgspris.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til amortiseret kostpris, der nedskrives til imødegåelse af forventede tab.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, indregnet under aktiver, omfatter afholdte omkostninger vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Omkostninger der dækkes af indtægtsført pant

I denne post aktiveres omkostninger, der i henhold til reglerne skal dækkes af indtægtsført pant. Posten reduceres med eventuelle nedskrivninger i perioden.

Egenkapital og udbytte

Foreslået udbytte indregnes som en forpligtelse på tidspunktet for vedtagelse på den ordinære generalforsamling (deklareringstidspunktet). Udbytte, som forventes udbetalt for perioden, vises som en særskilt post under egenkapitalen.

Selskabskat og udskudt skat

Aktuelle skatteforpligtelser og tilgodehavender indregnes i balancen som beregnet skat af periodens skattepligtige indkomst, reguleret for skat af tidligere års skattepligtige indkomster samt for betalte acontoskatter.

Udskudt skat måles efter den balanceorienterede gældsmetode af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssig og skattemæssig værdi af aktiver og forpligtelser. I de tilfælde, hvor opgørelse af skatteværdien kan foretages efter alternative beskatningsregler, måles udskudt skat på grundlag af den planlagte anvendelse af aktivet henholdsvis afvikling af forpligtelsen.

Udskudte skatteaktiver, herunder skatteværdien af fremførselsberettigede skattemæssige underskud, indregnes med den værdi, hvortil de forventes at blive anvendt ved udligning i skat af fremtidig indtjening.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser omfatter forventede omkostninger til pant og omkostninger, der ikke kan gebyrfinansieres. Hensatte forpligtelser indregnes, når virksomheden som følge af en tidligere begivenhed har en forpligtelse, og det er sandsynligt, at indfrielse af forpligtelsen vil medføre et forbrug af virksomhedens økonomiske resourcer. Herudover hensættes i medfør af pantbekendtgørelsens § 70, et beløb til sikring af virksomhedens forpligtelse til at tilbagebetale pant.

Gældsforpligtelser

I finansielle forpligtelser indregnes den kapitaliserede restforpligtelse på finansielle leasingkontrakter.

Øvrige gældsforpligtelser måles til nettorealisationsværdi.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter, indregnet under forpligtelser, omfatter modtagne betalinger vedrørende indtægter i de efterfølgende regnskabsår.

Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen viser virksomhedens pengestrømme fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet for perioden, periodens forskydning i likvider samt virksomhedens likvider ved periodens begyndelse og slutning.

Pengestrøm fra driftsaktivitet

Pengestrømme fra driftsaktivitet opgøres som periodens resultat reguleret for ikke-kontante driftsposter, ændring i driftskapital samt betalt selskabsskat.

Pengestrøm af investeringsaktivitet

Pengestrømme fra investeringsaktivitet omfatter betaling i forbindelse med køb og salg af immaterielle, materielle og finansielle anlægsaktiver.

Pengestrøm fra finansieringsaktivitet

Pengestrømme fra finansieringsaktivitet omfatter ændringer i størrelse eller sammensætning af virksomhedens selskabskapital og omkostninger forbundet hermed, optagelse af lån, afdrag på rentebærende gæld samt betaling af udbytte til selskabsdeltagere.

Likvider

Likvider omfatter likvide beholdninger samt kortfristede værdipapirer, som uden hindring kan omsættes til likvide beholdninger, og hvorpå der kun er ubetydelige risici for værdiændringer.

Segmentoplysninger

Der gives oplysninger på forretningssegmenter. Segmentoplysningerne følger virksomhedens regnskabspraksis, risici og interne økonomistyring.

2. Nettoomsætning

	2016	2015
Opkrævet pant	1.508,5	1.428,3
Opkrævede driftsgebyrer for engangsemballage	226,8	215,5
Opkrævede driftsgebyrer for genpåfyldelig emballage	11,4	12,6
Salg af genanvendelige materialer	115,4	121,6
Øvrige indtægter	18,4	13,0
Nettoomsætning i alt	1.880,5	1.791,0

Betalte og hensatte omkostninger til pant vedrørende engangsemballage

-1.354,7

-1.280,4

Samlet indtægt til drift af pant- og retursystemet

525,8

510,6

Omsætning, eksklusiv pant

372,0

362,7

Indtægtsført pant

153,8

147,9

Samlet indtægt til drift af pant- og retursystemet

525,8

510,6

3. Personaleomkostninger

	2016	2015
Lønninger og vederlag	-185,4	-179,8
Pensioner	-14,4	-13,9
Andre omkostninger til sociale sikring	-3,4	-4,5
Heraf aktiveret under igangværende arbejder	-203,2	-198,2
I alt	1,2	2,9
Gennemsnitligt antal medarbejdere	469	483

I personaleomkostninger indgår løn, pension og andet vederlag til direktionen samt honorarer til bestyrelsen med i alt 3,5 mio.kr. (2015 3,4 mio.kr.)

4. Af- og nedskrivninger

	2016	2015
Immaterielle og materielle anlægsaktiver, jf. note 9 og 10	-71,8	-69,1
Gevinst ved salg af aktiver	0,2	0,1
Tab ved afvikling af aktiver	-0,8	-0,3
Nedskrivning af aktiver	-3,9	-33,2
I alt	-76,3	-102,5

5. Andre driftsomkostninger

	2016	2015
Håndteringsgodtgørelse	-25,3	-25,8
Øvrige driftsomkostninger	-156,0	-148,7
I alt	-181,3	-174,5

6. Honorar til generalforsamlingsvalgt revisor

	2016	2015
Revision af årsrapport	-0,4	-0,4
Andre ydelser, herunder lovbestemte ydelser	-0,4	-0,6
I alt	-0,8	-1,0

7. Finansielle poster

	2016	2015
Finansielle indtægter:		
Renteindtægter	0,4	0,6
Værdiregulering af råvareswaps	2,2	7,0
I alt	2,6	7,6
Finansielle omkostninger:		
Renteudgift pengeinstitutter	-8,3	-11,0
Værdiregulering af råvareswaps	-12,2	-1,8
Øvrige renteudgifter	-0,2	-0,2
Aktiverede renter i øvrigt	0,8	1,0
I alt	-19,9	-12,0

8. Udskudt skat

	2016	2015
Udskudt skat 1. januar 2016	1,7	1,7
Skat af årets resultat	0,0	0,0
Regulering af udskudt skat	0,0	0,0
Udskudt skat 31. december 2016	1,7	1,7
Udskudt skat vedrører:		
Omkostninger dækket af indtægtsført pant	6,2	
Immaterielle anlægsaktiver	5,5	
Materielle anlægsaktiver inkl. finansiel leasing heraf	5,3	
Hensatte forpligtelser	-4,1	
Skattemæssige underskud	-11,2	
Udskudt skat 31. december 2016	1,7	

9. Immaterielle anlægsaktiver

	2016	2015
Anskaffelsessum 1. januar 2016	79,7	21,4
Overførsel	12,0	0,0
Tilgang	0,0	0,0
Afgang	0,0	0,0
Anskaffelsessum 31. december 2016	91,7	21,4
Af- og nedskrivninger 1. januar 2016	-61,0	-20,6
Afskrivninger på afviklede aktiver	0,0	0,0
Årets afskrivninger	-5,9	-0,2
Årets nedskrivninger	0,0	0,0
Af- og nedskrivninger 31. december 2016	-66,9	-20,8
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2016	24,8	0,6
I alt	25,4	101,1

10. Materielle anlægsaktiver

	Grunde og bygninger	Drifts- materiel og inventar	Materielle anlægs- aktiver under udførelse	I alt
Anskaffelsessum 1. januar 2016	153,3	671,9	32,7	857,9
Overførsel	5,5	50,6	-68,1	-12,0
Tilgang	0,0	13,1	48,1	61,2
Afgang	0,0	-5,0	0,0	-5,0
Anskaffelsessum 31. december 2016	158,8	730,6	12,7	902,1
Af- og nedskrivninger 1. januar 2016	-65,4	-414,6	0,0	-480,0
Afsvrivninger på afviklede aktiver	0,0	3,5	0,0	3,5
Årets afskrivninger	-7,3	-58,4	0,0	-65,7
Årets nedskrivninger	0,0	-3,9	0,0	-3,9
Af- og nedskrivninger 31. december 2016	-72,7	-473,4	0,0	-546,1
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2016	86,1	257,2	12,7	356,0
Regnskabsmæssig værdi af finansielt leasede aktiver 31. december 2016	35,8	117,3	0,0	153,1

I tilgang til materielle anlægsaktiver er indregnet finansieringsomkostninger med i alt 0,8 mio.kr.

11. Finansielle anlægsaktiver

	Deposita
Anskaffelsessum 1. januar 2016	3,0
Tilgang	0,1
Afgang	-1,6
Regnskabsmæssig værdi 31. december 2016	1,5

12. Omkostninger der dækkes af indtægtsført pant

	2016	2015
Saldo 1. januar	56,2	70,2
Overførsel vedrørende udvikling af Pantstationskoncept	0,0	0,0
Nedskrivning i året	-28,2	-14,0
Saldo 31. december	28,0	56,2

13. Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter udgøres primært af forudbetalte omkostninger vedrørende forsikringspræmier, husleje og leasingydelse

14. Egenkapital

	2016	2015
Egenkapital 1. januar	10,1	10,2
Årets resultat efter aktivering/passivering af gebyrmoderesultater	0,1	0,1
Udloddet udbytte	-0,1	-0,2
Egenkapital ultimo	10,1	10,1
Egenkapitalen specificeres således:		
Aktiekapital 1. januar	10,0	10,0
Aktiekapital 31. december	10,0	10,0
Foreslået udbytte 1. januar	0,1	0,2
Udloddet udbytte	-0,1	-0,2
Foreslået udbytte	0,1	0,1
Egenkapital 31. december	10,1	10,1

Selskabskapitalen består af 10.000 aktier a 1.000 kr. Alle aktier har samme stemmerettigheder. Aktiekapitalen har været uændret de sidste 5 år.

15. Hensatte forpligtelser

	2016	2015
Hensatte forpligtelser 1. januar	201,1	166,5
Anvendt i året	-195,8	-166,5
Hensat for året	209,6	201,1
Hensatte forpligtelser 31. december	214,9	201,1
Forfaldstidspunkterne for hensatte forpligtelser forventes at blive:		
0-1 år	208,2	195,8
1-5 år	6,7	5,3
I alt	214,9	201,1

16. Gæld til kreditinstitutter

	2016	2015
Gældsforpligtelserne er indregnet således i balancen:		
Langfristet bankgæld	0,0	0,0
Langfristet leasinggæld	116,4	125,9
Kortfristet bankgæld	21,3	126,0
Kortfristet leasinggæld	42,5	73,4
I alt	180,2	325,3
Dagsværdi	180,2	325,3
Nominal værdi	180,2	325,3

17. Anden gæld

	2016	2015
Moms	0,9	1,2
Skyldige feriepenge mv.	28,5	23,7
Øvrige	8,8	1,5
I alt	38,2	26,4

18. Afledte finansielle instrumenter

Bestyrelsen fastsætter rammerne for indgåelse af kontrakter om afledte finansielle instrumenter.

Virksomheden indgår alene kontrakter med det formål at afække kursrisikoen på fremtidigt salg af aluminium samt køb af brændstof. Ved udgangen af 2016 er sikret fremtidigt salg af aluminium og køb af brændstof. Dagsværdien af disse terminskontrakter udgør netto pr. 31.12.2016 -7,1 mio.kr. Reguleringen til dagsværdi indgår i resultatopgørelsen og i balancen under henholdsvis andre tilgodehavender og anden gæld. Der indgås kun terminskontrakter med modparter (danske pengeinstitutter), som har en god kreditrating fra et anerkendt kreditratingbureau.

19. Leje-, leasing- og øvrige forpligtelser

	2016	2015
Leje- og leasingforpligtelser forfalder inden for 1 år	5,6	11,6
Leje- og leasingforpligtelser forfalder inden for 1-5 år	3,7	6,3
Betalingsforpligtelse til staten forfalder inden for 1 år	28,7	19,1
Betalingsforpligtelse til staten forfalder inden for 1-5 år	63,4	92,6
Betalingsforpligtelse til staten forfalder efter 5 år	-	-
I alt	101,4	129,6

I medfør af ændring i miljøbeskyttelsesloven i 2013 skal Dansk Retursystem i årene 2015 til 2019 årligt betale en del af indtægtsført pant til statskassen.

Dansk Retursystems betalingsforpligtelse er opgjort til halvdelen af den samlede betalingsforpligtelse, jf. miljøbeskyttelsesloven og finansloven for 2016. Betalingen til staten i 2017 er ligeledes fastsat til at udgøre halvdelen af det angivne beløb. Det samme forventes at blive tilfældet i 2018-2019, idet der ikke er sket en afklaring mellem de danske og tyske myndigheder vedrørende tidspunktet for etablering af et grænsepantsystem.

Forpligtelsen vedrørende betaling til staten er opgjort til 92,1 mio. kr. ved udgangen af 2016.

20. Nærtstående parter

Nærtstående parter omfatter aktionærer, bestyrelsesmedlemmer og de virksomheder, som bestyrelsesmedlemmerne repræsenterer samt direktion. Dansk Retursystems nærtstående parter omfatter følgende:

Dansk Retursystem Holding A/S besidder majoriteten af selskabskapitalen. Dansk Retursystem Holding A/S' indflydelse på virksomheden er begrænset som følge af offentlig regulering.

Transaktioner

Dansk Retursystem A/S sælger ydelser til aktionærer. Ydelser prissættes i overensstemmelse med offentligt fastsatte regler. Prissætningen godkendes af Miljøstyrelsen.

21. Forslag til resultatdisponering

	2016	2015
Forslag til resultatdisponering		
Udbytte	0,1	0,1
Resultatdisponering 31. december	0,1	0,1

Selskabsoplysninger

Dansk Retursystem A/S
Baldersbuen 1
2640 Hedehusene

Telefon 43 32 32 32
Hjemmeside www.danskretursystem.dk
E-mail info@danskretursystem.dk
CVR-nr. 25 49 61 40
Stiftet 30. juni 2000
Hjemsted Hedehusene
Regnskabsår 1. januar – 31. december